

БІБЛІОСВІТ

Інформаційний вісник

4 (60) 2016

Київ 2016

ББК 78.347. 242(4Укр)
Б 59

Бібліосвіт : інформ. вісн. – Вип. 4 (60) 2016 / [редкол. : Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.), Т. Якушко] ; Держ. б-ка України для юнацтва. – К. : [б. в.], 2016. – 87 с.

Намагаючись відстежувати найважливіші тенденції сьогодення, редколегія включила у цей випуск статті про актуальні питання бібліотечної роботи: роль бібліотекарів у бізнесі (зокрема, у конкурентній розвідці) та виконання бібліотеками державних і регіональних цільових програм. Нагальною залишається також тематика національно-патріотичного виховання; у віснику опубліковано ряд статей, присвячених краєзнавству і висвітленню в бібліотеках життя й творчості видатних українських письменників.

Традиційно подається хроніка заходів, що проводилися впродовж кварталу юнацькими бібліотеками в регіонах.

Електронна версія інформаційного вісника «Бібліосвіт» розміщена на сайті ДБУ для юнацтва http://www.4uth.gov.ua/library_science/bibliosvit/index.htm.

Редакційна колегія: Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.), Т. Якушко

Редактори: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич

© Державна бібліотека України для юнацтва, 2016

Зміст

З Новим 2017 роком!		5
ЮВІЛЕЇ		
О. Красюк	Духовна скарбниця поколінь	6
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД		
І. Юрик	Чого бібліотекарі можуть навчити бізнес?	13
БІБЛІОТЕКА ОЧИМА КЕРІВНИКА		
Т. Сопова	Державні програми і бібліотека: точки зіткнення	26
МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ		
О. Дубик	Організаційно-методичні зв'язки Державної бібліотеки України для юнацтва з бібліотеками, які працюють з молоддю	36
КРАЄЗНАВСТВО		
Г. Лобода	Ой, на Івана, ой, на Купала	40
У КОНТЕКСТІ ПОДІЙ		
Л. Рабаданова	Роль публічних бібліотек у реалізації закону про декомунізацію	43
Поради психолога		
Н. Миколенко	Емоційна регуляція у боротьбі зі стресом	46

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

О. Кісельова	Акорди поезії українського Каменяра	51
Л. Драпалюк	Всесвітня культурна спадщина в руках молоді	57
Т. Сопова	І знову разом!	59
В. Потуремець	Обласний конкурс-квест юних перекладачів-екскурсоводів «Я розкажу вам про Полтавщину»	62
В. Лобзова	На Херсонщині відбулася обласна патріотична акція «Герої ХХІ століття»	66
Л. Гурба	Книга відкриває світ	69
Н. Боговін	Інновації – молодим бібліотекарям!	72
В. Писанець, Л. Головка	Як Запорізька обласна бібліотека для юнацтва об'єднала всіх на «континенті Азія»	76
Л. Драпалюк	Задля людської гідності, миру та розвитку	78

Конкурси. Вікторини. Сценарії

С. Настенко	Про Всеукраїнський конкурс «Видання року ОБЮ, ОБМ»	80
-------------	---	----

Літературні розвідки, презентації

І. Отверченко	Рік ювілеїв літераторів-краян на Миколаївщині	83
---------------	--	----

Дорогі колеги, друзі!

Нехай рік Новий буде для Вас багатим на добро, щедрим на успіхи і везіння! Творчої наснаги, здійснення мрій, фінансового достатку, щирої та гідної оцінки Ваших добрих справ, розуміння та злагоди у родинах, миру. Бажаємо, щоб Ваша праця завжди була потрібною і корисною, а її результати – вагомими та переконливими!

Дід Мороз обов'язково створить у Вашій оселі справжню хурделицю добра, щастя, теплих радісних посмішок. Веселі свята принесуть у Ваш дім радість, затишок та добробут, а прийдешній рік стане для нашої рідної України роком миру, злагоди та процвітання.

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

Адміністрація

2 0 1 7

Ювілеї

Духовна скарбниця поколінь (до 155-річчя заснування Гадяцької книгозбірні)

Ольга Красюк,
директор
Гадяцької ЦРБ ім. Лесі Українки

*Скрізь, як у дзвін дзвонять – говорять за бібліотеки.
І в Гадячі об цім річ. Далі – добрі люди прийнялися й за діло:
то сим, то тим побитом, відкрили городську бібліотеку.*

І. Я. Рудченко (Іван Кивайголова)

Гадяцька бібліотека ім. Лесі Українки – одна з найдавніших книгозбірень в Україні. Про це свідчать архівні документи, відгуки відомих авторитетних людей на сторінках тогочасних періодичних видань, їх листування.

**Гадяцька ЦРБ
ім. Лесі Українки – сучасна
бібліотека, інформаційний
центр громади, живий
осередок спілкування,
простір для самоосвіти
та дозвілля людей.**

Ініціатором заснування бібліотеки був Михайло Драгоманов – наш земляк, активний громадський діяч, філософ, історик, публіцист, людина широких демократичних поглядів. Ще будучи студентом Київського університету, він веде розмови про відкриття в рідному Гадячі публічної бібліотеки, яка б

пробуджувала, активізувала громадське життя міста й округи. Цю благородну ідею підтримали земляки Драгоманова: письменник Іван Білик (І. Я. Рудченко), брат Панаса Мирного, та поет, етнограф, просвітитель Семен Метлинський. «Знайшлись у нього й нові приятелі, що пособляли йому у тім», – згадувала Олена Пчілка.

Так у 1861 р. в Гадячі виникла громадська бібліотека. Перші книги придбали за кошти, виручені від аматорських вистав, концертів та пожертвувань місцевих меценатів.

Джерелом безцінної інформації про книгозбірню є «Звіт» бібліотекаря М. О. Немирова, у якому проаналізовано діяльність бібліотеки у березні 1883-січні 1888 рр. У списках відвідувачів за 1887 р. згадується і Єлизавета Іванівна Драгоманова, бабуся Лесі Українки. Бувала в бібліотеці і сама Леся разом зі своєю гадяцькою товаришкою Антоніною Макаровою.

1893 р. був часом захоплення бібліотечною справою: «Новизна дела отуманила, опьянила публику, подписывались даже те, которые никакой потребности в чтении не чувствовали; словом, библиотечное дело вошло в моду» (М. О. Немиров).

Перший Статут бібліотеки – «Устав Гадячского общественного собрания» – затверджено 1886 р.

З 1918 р. це повітова бібліотека, яку взято на державне утримання та якій виділено спеціальне приміщення. На початку 1940-х рр. книжковий фонд досяг 45 тис. прим., кількість читачів – 2 тис.

У період фашистської окупації Гадяча в приміщенні бібліотеки німці влаштували конюшню, а книги викинули на подвір'я: було знищено майже 12 тис. видань. Частина книжкового фонду вдалося врятувати небайдужим гадячанам. Після визволення міста бібліотека відновила свою роботу.

У музейній кімнаті історії бібліотеки, яку відкрили в ювілейному році, зберігається Почесна грамота ЦК профспілки працівників політосвітніх установ СРСР та Комітету в справах культурно-освітніх установ УРСР за 1948 р. Цього ж року бібліотеці було присвоєно ім'я Лесі Українки, створено меморіальний куточок геніальної поетеси, у якому розмістили матеріал про її життя і творчість, перебування в нашому місті.

Гадяцька ЦРБ ім. Лесі Українки – сучасна бібліотека, інформаційний, культурний центр громади, живий осередок спілкування, простір для самоосвіти, розвитку та дозвілля людей, незалежно від

їх віку і кола інтересів; це сучасні послуги, цікаві, креативні форми роботи, що сприяють залученню нових користувачів: буккросинг, квести, піар-акції, бібліомайданчики, ніч у бібліотеці, віртуальні мандрівки, скайспілкування, буктрейлери.

Бібліотека співпрацює з органами місцевої влади, правоохоронними органами, соціальними службами, закладами медицини, освіти і культури, громадськими організаціями, видатними земляками та просто цікавими людьми.

Пріоритетним напрямком діяльності бібліотеки є робота з користувачами юнацького віку та молоддю. Враховуючи нові суспільно-політичні реалії в Україні після Революції гідності, обставини, пов'язані з російською агресією, усе більшої актуальності набуває виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції тощо.

ЦРБ ім. Лесі Українки активізувала патріотичну складову своєї соціокультурної діяльності. Бібліотечні працівники організовують для школярів та молоді зустрічі з учасниками Майдану, військових дій на сході України, волонтерами-земляками. Сплеск емоцій викликала презентація книги С. Павлюченко «Герої України не вмирають». Воїнам-землякам, живим і полеглим, була присвячена виставка-інсталяція «Полум'ям подвигу вашого наші горять серця».

До Дня скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні на вулицях міста пройшла акція «Що ти знаєш про війну?», під час якої працівники бібліотеки спілкувалися з перехожими та вручали їм тематичні буклети.

Виховання активної та свідомої громадянської позиції у молоді – одне з нагальних завдань бібліотечних працівників. З метою ознайомлення молоді з досягненнями, традиціями окремих країн Європи, формування в них уявлення про європейську перспективу України проведено фестиваль європейських країн «Знайомтесь, Європа», підготовлений працівниками ЦРБ ім. Лесі Українки та районного Будинку культури. Творчу підтримку надали училище

культури ім. І. Котляревського та дитяча музична школа. Розпочався захід флеш-мобом за участі учнів шкіл міста.

У бібліотеці діють чотири клуби за інтересами: народознавчий «Берегиня», інтелектуальний «Пальміра», дозвіллевий «Панянка +» та клуб «Золотий вік», що працює на базі територіального центру соціального обслуговування населення.

Ось уже майже чверть століття (24 роки) члени клубу «Берегиня» поглиблюють свої знання з історії України, рідного краю, знайомляться з народними традиціями, вшановують видатних земляків. Засідання клубу присвячуються рідній мові, Дню матері, народним звичаям, українській пісні і проходять у сучасних форматах літмобу, крос-ревію, мовного диліжансу, українського фен-шую тощо.

Справжньою духовною оазою бібліотека є для містян поважного віку. Члени клубу «Золотий вік» – люди активної життєвої позиції, ентузіасти, які із задоволенням підтримують ідеї бібліотечних працівників щодо організації змістовного дозвілля. До вподоби їм бібліотечний «Ретро-кінозал», який пропонує призабуті художні фільми та екранізації літературної класики.

З нетерпінням чекають зустрічей учасниці клубу жіночого дозвілля «Панянка+» (діє 5 років), які знаходять у бібліотеці цікаві книжки, щире спілкування, улюблені зайняття, добрих друзів. Клуб організував містичне дійство «Таїна купальської ночі», свято Гарбуза «Ходить гарбуз по городу» .

Змістовно проводять гадячани свій вільний час в інтелектуальному клубі «Пальміра» (діє 21 рік), де збираються справжні любителі книги. У програмі засідань: брейн-ринги, інформини до визначних подій, ювілейних дат, дендроподорожі історичними місцями рідного краю тощо. Команди гравців клубу – неодноразові учасники обласних і регіональних змагань.

З січня 2007 р. в бібліотеці діє Інтернет-центр, відкритий за сприяння Посольства США в Україні в рамках проекту «Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP-V-add)».

За допомогою Інтернет ресурсу бібліотеки користувачі можуть надіслати документи для вступу до ВНЗ, зареєструватися на ЗНО, пройти його пробні тестування та дізнатися результати, здійснити онлайн-шопінг, віртуальну мандрівку екзотичними країнами, відвідати найдивовижніші куточки планети, замовити квиток, побачитися та поспілкуватися з друзями та рідними за допомогою скайпу, скористатися можливостями Wi-Fi тощо. На базі бібліотеки проводяться тренінги, навчання основам комп'ютерної грамотності для бібліотечних працівників ЦБС та різних категорій користувачів.

Центральна бібліотека ім. Лесі Українки – активний учасник всеукраїнських проектів, акцій, неодноразовий призер обласних конкурсів.

Завдяки участі бібліотеки в проекті «Розвиток громад» та за сприяння Корпусу миру США в Україні близько року в гадяцькій громаді перебувала громадянка США Р. Пікард, за допомогою якої працівники книгозбірні взяли участь в мініпроекті «Лідерство без меж», що діяв у рамках проекту «Розвиток громад». Це дало можливість книгозбірні отримати переможний грант – 14,5 тис. гривень для придбання ноутбука, відеокамери, проектора та екрана, які активно використовуються під час масових заходів.

Працівники ЦРБ ім. Лесі Українки долучилися до Всеукраїнської акції «Українська молодь читає». З метою підтримки авторитету читаючої людини, посилення мотивації до читання, виховання у молоді поваги до книги в читальній залі була влаштована бібліотечна виставка-пропозиція «Молодь читає креативне, драйвове». У рамках акції учні гімназії ім. Олени Пчілки та студенти Гадяцького училища культури ім. І. Котляревського стали учасниками голосного читання «Озвучена книга». Закінчилась акція флеш-мобом «Читали, читаємо, читатимемо».

На обласний огляд-конкурс роботи закладів культури з організації культурного дозвілля «Ритми культурного життя Полтавщини» бібліотека представила літературно-мистецький альбом «Сузір'я талантів» (Гадяч у творчості земляків), спрямований на

популяризацію творчого доробку сучасних місцевих письменників, поетів, самодіяльних композиторів.

Для розширення сфери бібліотечних послуг та збільшення аудиторії користувачів працівники книгозбірні ініціювали створення бібліотеки під відкритим небом. Реалізація цього бібліотечного проекту дозволила створити сучасний публічний простір для спілкування, перегляду фільмів, користування послугами буккросингу та Wi-Fi.

Бібліотека – учасниця загальноукраїнського проекту дисплей-кросингу «Книжковий Біг-Бен». Загалом, у проекті брала участь 81 бібліотека України: Гадяцька центральна бібліотека ім. Лесі Українки прийняла естафету на облаштування мандрівної виставки-імпульсу.

Полтавська обласна організація НСПУ реалізує проект «Літературно-краєзнавчі маршрути “Земляки”». ЦРБ ім. Лесі Українки – координатор цього проекту в Гадячі, де з метою збереження та популяризації літературної спадщини родини Драгоманових створено туристичний маршрут «Лесиними стежками». У рамках цього проекту облаштовується музейна кімната історії бібліотеки.

Давніми партнерами районної бібліотеки у правовому вихованні користувачів є місцеві правоохоронні органи. Часті гості бібліотеки – працівники Гадяцького райвідділу кримінально-виконавчої інспекції та їхні вихованці. Працівники інспекції виявили бажання систематично, один раз на місяць, проводити зустрічі зі своїми підопічними в бібліотеці. Результатом співпраці бібліотеки та райвідділу кримінально-виконавчої інспекції став правовий кінозал, у якому для неповнолітніх, які перебувають на обліку в інспекції, проводяться екскурсії книгозбірнею, презентації новинок літератури, молодіжних періодичних видань, демонструються повчальні кіносюжети із подальшим обговоренням.

Зазвичай напередодні Нового року районна бібліотека проводить цікаве, ігрове свято книги та гумору – біблїоніч. Цього року вона відбулася у форматі ретровечірки в стилі 60-х років

із використанням вінілових платівок. Колектив бібліотеки проявив неабиякий ентузіазм і творчу фантазію, створюючи атмосферу та інтер'єр тих років за допомогою одягу, посуду та інших елементів побуту. З приємним хвилюванням переглянули присутні слайд-шоу сімейних фото 60-х років, подумки поринувши у свою чи батьків молодість. Зацікавлено вдивлялись вони у світлини із зображенням гадяцьких вулиць тих літ на виставці-презентації. Захоплення викликала експозиція «Королева 60-х: вінілова грамплатівка». Учасники заходу були в захваті від віртуальної зустрічі із зірками естради 60-х років. Бібліотекарі організували інтелектуальну розминку-ребус «Відгадай назву книги», книжкове дефіле творів, що були екранізовані в 60-х роках. А потім усіх учасників чекала інтелектуальна гра.

ЦРБ ім. Лесі Українки надає інформаційну допомогу внутрішньо переміщеним особам. З жовтня 2015 р. бібліотека стала ключовим партнером проекту «Посилення розвитку самопомоги внутрішньо переміщених осіб та залучення їх до суспільного життя приймаючої громади», здійснюваного Полтавською обласною молодіжною громадською організацією «Твій світ» за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках ініціативи міжнародної технічної допомоги «Українська регіональна платформа громадських ініціатив», яку адмініструє громадська організація MART за участі програми «Активні громадяни» Британської Ради в Україні.

Колектив бібліотеки – фахівці високого професійного рівня, ініціативні, ерудовані, відкриті для спілкування, завжди готові надати необхідну користувачеві інформацію, за що отримують щиру вдячність відвідувачів. ■

Чого бібліотекарі можуть навчити бізнес?

Інна Юрик,

заступник директора

Наукової бібліотеки Білоруського національного університету

За даними головного тренінгового порталу Білорусі «Аспект», у 2015 р., найпопулярнішими в білоруському бізнес-середовищі були програми навчання з маркетингу, управління персоналом та продажів. Запит на ці теми є зрозумілим: посилення маркетингової складової в нестабільних ринкових умовах – загальносвітова тенденція.

На впізнаваність і, відповідно, на продажі продукту або послуги впливає передусім грамотна маркетингова стратегія, розробка якої вимагає вивчення споживацького попиту, кон'юнктури, дій конкурентів. Тому цілком зрозуміло, що топовою програмою в галузі маркетингу стала «Школа бізнес-досліджень» – унікальний освітній проект у сфері підготовки бізнес-дослідників і аналітиків, розроблений та реалізований ТОВ «Студія Сорокіна і Куликович» [1].

Однією з особливостей цього освітнього проекту є залучення до викладання не бізнес-тренерів, а фахівців у своїй сфері. Яким же чином стала можливою участь у ній бібліотекарів?

Програма складається з семи модулів:

- 1) розробка плану дослідження. Вибір методів і бази дослідження;
- 2) пошук інформації та конкурентна розвідка (надалі – КР);
- 3) маркетинговий аналіз ринку;
- 4) кількісні методи дослідження. Експеримент;
- 5) якісні методи дослідження;
- 6) бізнес-статистика;
- 7) візуалізація й відображення результатів дослідження.

Оскільки один із модулів стосується проблем пошуку інформації і КР, запрошення до команди тренерів бібліотекарів є цілком зрозумілим: володіння методами ефективного пошуку – базова кваліфікаційна навичка фахового бібліотекаря. Головна мета «бібліотечного» модуля – формування у представників бізнес-спільноти компетенцій, необхідних для ефективного пошуку в Інтернеті, і володіння методами ефективного відбору якісних інформаційних ресурсів.

Навчальний зміст модуля складається з двох частин [2]. Перша – «Пошук комерційної інформації» – містить відповіді на наступні питання: «Де шукати інформацію для дослідження?», «Як знаходити важкодоступну і вартісну інформацію?», «Де публікуються дані про новітні методи й результати бізнес-досліджень?», «Як проводити кабінетні дослідження з використанням електронних баз даних?», «Як провести бізнес-дослідження, не виходячи з дому?», «Де шукати звіти консалтингових агенцій, статистичних бюро та громадських організацій?», «Де знаходиться світова бізнес-статистика?» У другій частині – «Конкурентна розвідка» – висвітлюється, що таке дистанційні засоби КР, де шукати ймовірну інформацію про партнерів, клієнтів та конкурентів, як знайти бізнесових партнерів в інших країнах, як визначити силу бренду за допомогою аналізу ЗМІ і як проводити такий аналіз із мінімальним бюджетом.

Зупинімося докладніше на другій частині модуля, оскільки може виникнути питання: який стосунок бібліотекарі мають до КР? Для відповіді на нього звернемося до визначення: КР (Competitive Intelligence, CI) – різновид інформаційної діяльності, що полягає в збиранні й обробці даних із різних джерел задля вироблення управлінських рішень з метою підвищення конкурентоспроможності організації у рамках закону і з додержанням етичних норм (на відміну від промислового шпіонажу). Інші назви КР – бізнес-розвідка, ділова розвідка, корпоративна розвідка, комерційна розвідка.

На думку експертів [3], фахівець, який займається цим різновидом діяльності, має володіти знаннями, що забезпечать:

- глибоке розуміння філософської та фізичної сутності такого явища, як інформація;
- вміння грамотно використовувати загальнонауковий і спеціальний методологічний апарат організації та ведення інформаційної діяльності, можливості наявних і перспективних інформаційних технологій;
- широкий кругозір у своїй галузі та бажання його постійно розширювати;
- вміння оперативно орієнтуватися в інформаційних потоках, що постійно зростають;
- спроможність обирати раціональні режими збирання та обробки інформації;
- спроможність грамотно приймати рішення та обгрунтовано викладати їх в усній і письмовій формах тощо.

Хіба не ці знання отримують бібліотекарі та бібліографи в рамках професійної освіти, вивчаючи дисципліну «Аналітико-синтетична переробка інформації»?

КР суттєво змінюється в умовах розвитку інформаційного суспільства. З одного боку, з'явилися нові засоби збирання та переробки інформації, у т. ч. з використанням інформаційно-комп'ютерної техніки (ІКТ). Унаслідок цього збільшується популярність КР за допомогою дистанційних засобів – особливого різновиду інформаційно-аналітичної роботи, що дозволяє збирати різносторонні бізнес-відомості з відкритих джерел Інтернету: веб-простору, блогосфери, форумів, соціальних мереж. З іншого – значно зріс обсяг інформації, що її потрібно переробити, аби отримати необхідні дані про конкурентів. За прогнозами International Data Corporation (IDC) – провідного постачальника інформації та консультаційних послуг, що спеціалізується на дослідженнях ІТ-ринку, – кількість цифрових даних на планеті як мінімум подвоюватиметься щодворічно аж до 2020 р. Вже зараз сучасна людина отримує й переробляє за місяць стільки інформації, скільки людина XVII ст. – упродовж життя. Лише в мережі Facebook щомісячно публікуються 30 млрд

нових джерел інформації [4]. У 2012 р. загальний світовий обсяг згенерованих людством даних склав більше 2,7 зеттабайт (2,7 трлн Гб), що майже на 50 % перевищує рівень 2011 р. (1,8 зеттабайт або 1,8 трлн Гб) і в 20 разів рівень 2005 р.

Незважаючи на те, що у відкритих джерелах і спеціалізованих базах даних, доступних в Інтернеті, міститься велика частка інформації, необхідної для проведення КР, питання її знаходження й ефективного використання залишається невирішеним.

Під час проведення КР у веб-просторі слід враховувати наявність у ньому «підводних каменів», котрі відомий фахівець із КР Є. Ющук об'єднує в три категорії: якість і доступність інформації, нехтування людського інтелекту, сумнівна якість аналітичного продукту [5].

Проблеми доступності інформації. Одна з проблем полягає в тому, що доступність інформації в різних країнах є досить різною. Наприклад, у США регулятори вимагають, аби певні дані про компанію (наприклад, щодо цінних паперів і тендерів) були обов'язково опубліковані в Інтернеті. А на ринках, що розвиваються і контролюються авторитарними урядами, таких документів здебільшого немає. Деяких видів бізнес-інформації в електронному вигляді просто не існує. У цілому, у друкованому або електронному вигляді з'являється максимум 1 % ділової інформації, унаслідок чого більшість відомостей доводиться отримувати від людей [5].

Друга проблема пов'язана з особливістю структури Інтернету, який складається з двох частин: видимої та невидимої («глибокий Інтернет», «сірий Інтернет» тощо). Саме в другій частині міститься значно більше даних, потенційно цікавих для КР, ніж у першій. При цьому не вся потенційно відкрита «несекретна» інформація є легко доступною. Отримання необхідних відомостей у деяких конкретних випадках виявляється досить складним завданням.

Третя проблема є наслідком експотенціального зростання кількості цифрових даних. Кількість зовнішніх і внутрішніх

джерел інформації безперервно збільшується, а ці дані як такі стають дедалі складнішими й різноманітнішими (структуровані, неструктуровані і навіть квазіструктуровані). Проблема обробки «великих даних» (BigData) полягає не стільки в їх обсязі, скільки у відсутності адекватного інструменту для роботи з ними. Вони по-різному індексуються. Інформаційно-пошукові системи відмінно виконують прості одиничні запити, однак здебільшого слабоприйнятні для задоволення потреб КР (за оцінками фахівців, понад 97 % важливої для КР онлайнної інформації неможливо знайти за допомогою традиційних ППС).

Для вирішення зазначених проблем фахівці рекомендують використовувати спеціалізовані можливості ППС (поширений пошук) і сервіси. Наведемо приклади софта й сервісів для професійного пошуку.

Програми:

- www.dr-watson.wix.com/home – призначена для дослідження масивів текстової інформації з метою знаходження сутностей та зв'язків між ними;
- www.dr-watson.wix.com/home#!fishman/c95g – призначена для автоматизації збирання інформації з великої кількості джерел і відображення результатів у зручному форматі;
- www.soberi.info/node/9 – проста програма для збирання контенту й посилань;
- www.fmsasg.com – одна з найкращих у світі програм візуалізації зв'язків і відношень Sentinel Visualizer.

Сервіси:

- www.unwiredlabs.com/home – спеціалізований додаток з API для пошуку за геолокацією будь-якого пристрою, приєднаного до Інтернету;
- www.visualping.io – сервіс моніторингу сайтів і, передусім, вміщених на них фотографій і зображень. Навіть якщо фотографія з'явилася на секунду, вона опиниться на електронній пошті передплатника. Сервіс має плагін для GoogleChrome;

- www.spyonweb.com – дослідницький інструмент, що дозволяє здійснювати глибокий аналіз будь-якого Інтернет-ресурсу;
- www.imgops.com – багатофункціональний онлайн-інструмент для роботи із зображеннями, у т. ч. для знаходження в них метаданих і прихованої інформації.

Пошуковики:

- www.idmarch.org – найкращий за якістю надання інформації пошуковик світового архіву pdf-документів. Нині проіндексовано понад 18 млн файлів – від книг до секретних звітів;
- www.marketvisual.com – унікальний пошуковик, що дозволяє знаходити власників і топ-менеджмент компаній за ім'ям та прізвищем, назвою компанії, позицією, яку вона займає, або за комбінацією цих ознак. У пошуковій видачі містяться не лише відшукувані об'єкти, але і їх зв'язки. Пошуковик розрахований передусім на англомовні країни;
- www.worldcam – пошуковик за фотографіями у вільному доступі з прив'язкою до геолокації.

Сервіси web 2.0 для КР:

- www.eurekaengine.ru – сервіс, що дозволяє здійснювати глибокий лінгвістичний аналіз текстів, знаходячи в них нові знання та факти. Відрізняється високою якістю аналізу, великою швидкістю й величезними обсягами неструктурованих даних, що обробляються. Одна з найкращих російських розробок;
- сервіс www.buzzsumo.com визначає найвпливовіші пости з теми, що цікавить користувача з точки зору репостів, і має досить гнучкі налаштування;
- www.vkparser.ru – інструмент для дослідження профілів і записів «ВКонтакте»;
- www.followerwonk.com/analyze – аналіз акаунтів у Twitter;
- www.hashtagr.co – пошук за хештегами;
- www.picturegr.am – пошук в Instagram;
- www.onliner.io – сервіс моніторингу активності користувачів «ВКонтакте»;

Повний перелік сервісів міститься в блозі «HРазведка», присвяченому розвідувальним технологіям у бізнесі (www.hrazvedka.ru/category/poisk_soft%29).

Проблеми якості інформації. За оцінками IDC, до 2020 р. частка корисної інформації в Інтернеті складе лише 35 % від усієї згенерованої [4]. На якість впливає динаміка Інтернету: інформація розміщується, модифікується та видаляється. Анонімність користувачів Мережі, а також дуже слабе регулювання роблять можливими появу і розповсюдження інформації, котра зовсім не обов'язково виявляється точною, а іноді й цілеспрямовано вводить в оману. Найважливішим завданням стає верифікація контенту.

Європейський центр журналістики опублікував спеціальний «Посібник із перевірки» (Verification book), у якому редактори та журналісти з різних країн дають рекомендації щодо того, як перевіряти користувацький контент на вірогідність. У посібнику міститься також перелік придатних для цього онлайн-інструментів. З книгою можна ознайомитися на сайті проекту (www.verificationhandbook.com/book) або скачати її в одному з популярних форматів для рідерів та планшетів.

Цінність людського інтелекту. На думку експертів, лише 10-15 % необхідної інформації є наявними в Інтернеті в готовому вигляді, решта 85-90 % можна отримати в результаті порівняння, інтеграції та аналізу численних розрізнених даних.

Різні інструменти можуть допомогти в процесі візуалізації, встановлення взаємозв'язків між об'єктами, узагальнення та порівняння інформації, отриманої з неструктурованого тексту або з різних джерел, але перетворення розрізнених відомостей на вивірений результат аналізу неможливе без значної участі людського інтелекту.

На думку Є. Ющука, рівень доступу до опублікованої в Інтернеті інформації у всіх компаній є приблизно однаковим. Тому

не збирання відомостей, а кваліфікація аналітиків спроможна забезпечити конкурентну перевагу [5].

Цілі та задачі

Основні цілі КР із використанням дистанційних засобів:

- інформаційне забезпечення процесу вироблення управлінських рішень на стратегічному та тактичному рівнях;
- визначення, прогнозування та запобігання потенційним загрозам бізнесу;
- виявлення (спільно зі службою безпеки) спроб конкурентів отримати доступ до закритої інформації компанії;
- визначення сприятливих можливостей для бізнесу;
- управління ризиками, забезпечення ефективного реагування компанії на швидкі зміни навколишнього середовища, Інтернет-простору;
- промислова контррозвідка, попередження розвідувальної діяльності конкурентів у мережевому середовищі, аналітична підтримка служби безпеки компанії [6].

Задачі КР:

- збирання й своєчасне забезпечення керівництва і бізнес-підрозділів компаній надійною і всебічною інформацією з мережевих джерел про зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства;
- визначення чинників ризику, загроз, які можуть заторкувати економічні інтереси бізнесу або заважати його нормальному функціонуванню;
- визначення нових можливостей та інших чинників, що впливають на отримання конкурентних переваг;
- посилення впливу сприятливих та локалізація впливу несприятливих чинників конкурентного середовища на діяльність бізнес-структури;
- вироблення прогнозів та рекомендацій щодо впливу конкурентного середовища на діяльність бізнес-структури [6].

Об'єкти розвідки. Визначаючи об'єкти КР, слід враховувати, що зацікавлення викликає не тільки сфера діяльності компаній, а й сфера їх впливу та інтересів. Отримана інформація може бути використана для того, аби вплинути на позиції партнерів під час ділових перемовин. Велике значення має інформація, що стосується політики конкурентів, їх намірів, сильних і слабких сторін, продукції й послуг, цін, рекламних кампаній та інших параметрів ринку.

Основні об'єкти КР:

- партнери, акціонери, суміжники, союзники, контрагенти, клієнти, конкуренти (особи та компанії);
- об'єднання компаній, злиття, поглинання, кризові ситуації і т. п.;
- кадровий склад своєї компанії та партнерів, конкурентів тощо, а також кадрові зміни, їх динаміка;
- товарообіг, бюджет та його розподіл;
- укладені договори та угоди.

Джерела інформації. До джерел отримання інформації про об'єкти належать: ЗМІ, оголошення, реклама, внутрішні, банківські та урядові звіти, бази даних, експертні звіти, результати аналізу або спеціальної обробки даних тощо. Головні джерела інформації відображені в таблиці (с.22).

Найчастіше використовуються для збирання інформації відомості з відкритих джерел (за зменшенням вірогідності):

- державних та статистичних органів, торгівельно-промислових палат, органів приватизації, інших органів влади;
- наукових, комерційних, виставкових організацій, книгопродавців, бібліотек, постачальників інформаційних послуг;
- засобів масової інформації;
- громадських організацій;
- приватних осіб.

Джерела інформації, що використовуються для КР

Вид інформаційного джерела	Де шукати?
Прес-релізи компанії, офіційні заяви від імені компанії про нові технології, нові напрями роботи, комерційні операції, перспективи	Веб-сайти компанії, PR-служби, загальні та профільні спеціалізовані майданчики для розміщення прес-релізів
Інтерв'ю працівників компанії	Матеріали в ЗМІ
Висловлювання працівників компанії на форумах, у блогах та приватних бесідах	Інтернет-ресурси (спеціалізовані форуми, блоги працівників, особисті сторінки в соціальних мережах), блоги експертів, групи в соціальних мережах, виставки, конференції, курси підвищення кваліфікації, професійні заходи
Тендери, закупівлі. Предмети закупівель, обладнання, виконавці	Інтернет-ресурси (веб-сайт компанії, торговельні майданчики, профільні форуми), партнери компанії, що досліджуються, учасники її тендерів
Патенти, авторські свідоцтва компанії та її працівників	Сайти патентних відомств

Розробки компанії, що ведуться та фінансуються, інновації, якими цікавиться компанія. Спостереженню підлягають спроби компанії проводити дослідження: закупівля відповідного обладнання, перемовини, відвідування відповідних організацій

Активність компанії на ринку злиття та поглинання

Вакансії компанії, повідомлення про пошук працівників, вимоги до вакансій, умови

Курси підвищення кваліфікації, навчання персоналу – як вказівки на пріоритети розвитку компанії

Участь у заходах (виставки, конференції, круглі столи, презентації)

Участь в організаціях (спілки, асоціації, федерації)

Сайти урядових відомств, що відповідають за науково-технічний розвиток, інститутів науково-технічної інформації тощо

Спеціалізовані веб-ресурси, наприклад, Corporate Reports (www.corp-reports.com/file/ru/2241/view), новинні повідомлення за темою тощо

Веб-сайт компанії, сайти з пошуку роботи, сайти агенцій, із якими співпрацює компанія

Веб-сайт компанії (портфоліо працівників; звіти про діяльність компанії, корпоративні звіти, корпоративні видання тощо)

Веб-сайт компанії, корпоративні видання

Веб-сайт компанії

Фахівці відзначають, що пошук інформації в Інтернеті без використання пошукових засобів, лише шляхом перегляду веб-сайтів має вибірковий і випадковий характер, а тому є украй непродуктивним. У зв'язку з цим рекомендується використовувати спеціальні засоби пошуку інформації в Інтернеті, які можна умовно розділити на кілька підгруп: засоби пошуку на окремих сайтах; добірки посилань, каталоги; пошукові системи; метапошукові системи; системи моніторингу та контент-аналізу; екстрактори об'єктів, подій і фактів; системи Knowledge Discovery, Data Mining, Text Mining; спеціалізовані системи КР; інтегровані системи [7].

На завершення зазначимо, що існують сотні сервісів, прихованих баз даних, безкоштовних джерел для пошуку бізнес-інформації і КР. Відповідь на питання, чи зможуть бібліотеки надавати допомогу бізнес-спільноті у питанні знаходження найбільш корисних та ефективних засобів пошуку, безпосередньо залежить від рівня кваліфікації працівників. ■

Використана література

1. Чему хотел научиться белорусский бизнес в 2015 году? / Аспект: тренинговый портал. – 2015. – Режим доступа: http://ta-aspect.by/Chemu-hotelnauchitsya-belorusskiiy-biznes-v-2015-godu_2016_1_15. – Дата доступа: 1.04.2016.
2. Пара слов о Школе бизнес-исследований / Businessresearch // Businessresearch school – идея и воплощение от Студии Сорокина & Кулинкович. – 2014. – Режим доступа: <http://businessresearch.by/>. – Дата доступа: 28.03.2016.
3. Лёвкин И. М. Добывание и обработка информации в деловой разведке / И. М. Лёвкин, С. Ю. Микадзе – СПб: Университет ИТМО, 2015. – 460 с. – Режим доступа: <http://books.ifmo.ru/file/pdf/1700.pdf>. – Дата доступа: 28.03.2016.
4. Объём информации в мире будет удваиваться каждые два года // Российская газета. – 2013. – 24 мая. – Режим доступа: http://polit.ru/news/2013/05/14/jump_bigdata/. – Дата доступа: 28.03.2016.

5. Ющук Е. Почему нельзя переоценивать роль Интернета в конкурентной разведке? / Е. Ющук // Блог «Конкурентная разведка». – Режим доступа: <http://ci-razvedka.ru/Internet-v-Konkurentnoy-Razvedke.html>. – Дата доступа: 28.03.2016.

6. Додонов А. Г. Конкурентная разведка в компьютерных сетях / А. Г. Додонов, Д. В. Ландэ, В. В. Прищепа, В. Г. Путятин – К. : ИПРИ НАН Украины, 2013. – 248 с. – Режим доступа: <http://poiskbook.kiev.ua/art/krks/monkr-17-09.13.pdf> / – Дата доступа: 28.03.2016.

Державні програми і бібліотека: точки зіткнення

Тетяна Сопова,

*заступник директора з науково-методичної роботи
Державної бібліотеки України для юнацтва*

Реалізуючи плани довготермінового розвитку, Україна ставить за мету побудову економіки, соціальної, культурної сфери, орієнтованих на інноваційну модель.

*Без таких базових
для інформаційного
суспільства установ,
як бібліотеки,
неможливий розвиток.*

Суспільство висуває зростаючі вимоги до якості життя і стандартів надання державних послуг. У цих умовах необхідно визначити роль і значення бібліотек у новому інформаційному світі.

Доцільно зазначити, що протиставлення бібліотек Інтернету, яке побутує в суспільстві, є не менш поверховим, ніж колишнє протиставлення живопису і фотографії, театру і кіно – телебаченню. У соціумі завжди були і будуть державні заклади, відповідальні за збирання, збереження і надання в користування населенню універсальних фондів документів на всіх видах носіїв. У такі заклади постійно надходять нові і достовірні знання та інформація, тут вони акумулюються і стають основою для забезпечення запитів громадян.

Без таких базових для інформаційного суспільства установ, як бібліотеки, неможливий розвиток. Саме вони гарантують подолання інформаційної нерівності в умовах бурхливого розвитку інформаційних технологій.

Бібліотеки також завжди були невід'ємною частиною національної системи зберігання і розповсюдження духовних цінностей, інтелектуальних ресурсів, що накопичувалися протягом століть. Особливе значення вони мають для юнацтва та молоді у процесі освіти та самоосвіти, культурного збагачення, соціалізації в суспільстві.

Завдання сьогодення і завтрашнього дня спонукають бібліотеки для юнацтва, молоді як складову частину загальнодержавної системи диференційованого бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів шукати більш ефективні шляхи, методи, нетрадиційні форми зміцнення взаємовигідних тісних контактів з ними, що сприятимуть адаптації молоді до нових соціально-економічних умов життя, її орієнтації на створення економічного, культурного, наукового підґрунтя для побудови української держави.

Такий підхід вимагає систематичного внесення змін до нормативно-правової бази соціальної, культурної та бібліотечної політики щодо молоді, оптимізації існуючої системи бібліотечно-бібліографічного обслуговування юнацтва – від сільської книгозбірні до Державної бібліотеки України для юнацтва, створення на їх базі певних програм, що відповідатимуть інформаційним потребам користувачів, вимогам соціальної справедливості. Ці документи мають постійно вдосконалюватися, а виконання їх вимог гарантуватися державою на всій території України.

Місія бібліотек може бути сформульована наступним чином:

- збирання, зберігання і надання в користування спільноти універсального фонду документів, що відображають знання людства і, перш за все, стосуються України та її національних інтересів;
- задоволення універсальних інформаційних потреб суспільства, організація бібліотечної, бібліографічної і науково-інформаційної діяльності в інтересах громадян, розвитку вітчизняної і світової культури, науки, освіти;
- збирання, зберігання і надання в користування суспільства універсального фонду матеріальних об'єктів з зафіксованою на

них інформацією у вигляді тексту, звукозапису або зображення. Ці об'єкти призначені для передачі в часі і просторі, відображають знання людства і мають, перш за все, стосуються України та її національних інтересів.

Розвиток бібліотек в Україні має здійснюватися згідно зі Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 (далі – Стратегія).

Вона визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Це дуже актуально сьогодні, адже в загальних положеннях Стратегії зазначено: «Революція гідності та боротьба за свободу України створили нову українську ідею – ідею гідності, свободи і майбутнього...».

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої, Україна отримала інструмент та дороговказ для перетворень.

Виконання вимог цієї Угоди дає Україні можливість з часом стати повноцінним членом Європейського Союзу.

Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та її вихід на провідні позиції у світі.

Ще 18 березня 2004 р. в Україні був прийнятий Закон «Про державні цільові програми» № 1621-IV.

Державна цільова програма (далі – Програма) – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць. Вони здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та координуються за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.

Загальнодержавні цільові програми поділяються на:

- програми економічного розвитку;

- програми науково-технічного розвитку;
- програми соціального розвитку;
- програми національно-культурного розвитку;
- програми охорони довкілля. (Ці програми охоплюють усю територію держави або значну кількість її регіонів, мають довгостроковий період виконання і здійснюються центральними та місцевими органами виконавчої влади);
- інші програми, метою яких є розв'язання окремих проблем розвитку економіки і суспільства, а також окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць, що потребують державної підтримки.

Зупинюся на програмах національно-культурного розвитку. Вони спрямовані на розв'язання проблем збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини. Розробляє проекти цільових державних програм розвитку культури і мистецтва Міністерство культури України.

В Україні діють програми централізованого поповнення фондів бібліотек, у т. ч. і в сільській місцевості. Книжкова продукція, випущена за бюджетною програмою «Українська книга», розповсюджується шляхом безоплатної передачі відповідно до розподілу, що здійснюється державним замовником з урахуванням результатів попереднього вивчення потреб у такій продукції, для поповнення фондів публічних, спеціальних та спеціалізованих бібліотек.

Також Міністерством культури України забезпечує поповнення україномовними книгами фондів публічних бібліотек України у рамках бюджетної програми 1801170 «Здійснення концертно-мистецьких та культурологічних загальнодержавних заходів, заходів з ушанування пам'яті, заходів з виявлення та підтримки творчо обдарованих дітей та молоді, заходів, пов'язаних із забезпеченням свободи совісті та релігії, державна підтримка регіональних культурних ініціатив та аматорського мистецтва, поповнення експозицій музеїв та репертуарів театрів, концертних

та циркових організацій, забезпечення розвитку та застосування української мови».

Відповідно до листа Міністерства культури України, Державна бібліотека України для юнацтва (далі – ДБУ для юнацтва) розподіляє тиражі книжкових видань, випущених за бюджетною програмою «Українська книга», для поповнення фондів мережі юнацьких бібліотек через систему обмінний фондів.

За Програмою 2013 р., згідно відповідних документів, ДБУ для юнацтва отримано понад 25697 тис. прим. видань на суму 1 млн. 543 тис. 194 грн. 96 коп.

За Програмою 2014 р., до обмінного фонду бібліотеки надійшло 2723 прим. видань на суму 313 тис. 335 грн. 36 коп.

За програмою 2015 р. – 8644 прим. 929 тис. 597 грн. 55 коп.

Щодо програми 2016 р. дані відсутні, оскільки бібліотеки отримують книги індивідуально.

Рішенням колегії Міносвіти і науки, молоді та спорту України схвалено концепцію загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання громадян на 2013-2017 рр. (31.05.2012 № 6/1-21).

Мета цієї програми полягає у забезпеченні цілеспрямованої, комплексної, послідовної і взаємоузгодженої за часом, ресурсами та результатами діяльності органів державної влади і громадськості щодо патріотичного виховання громадян України.

Проаналізувавши планово-звітну документацію (плани, звіти, база даних) бібліотек для юнацтва, молоді, зазначу, що лише 58,3 % ОБЮ, ОБМ згадують у вказаних документах про діяльність у рамках державних програм, у т. ч. регіональних. Зважаючи на те, що зазначені програми спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, необхідно завжди посилатися на конкретні програми та заходи, що здійснюються в їх рамках.

Наведу приклади. Дніпропетровська ОБМ ім. М. Светлова надзвичайно активно здійснювала Державну цільову соціальну програму «Молодь України», зокрема провела: вуличні акції «Ми – це

Україна» та «Звешся величаво – Україною, земле зачарована моя!» (до Дня Державного Прапора та Дня Незалежності України); поетичний флешмоб «Любіть Україну» (до 25-річчя прийняття Декларації про державний суверенітет України).

Долучаючись до регіональної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012-2021 рр., вона організувала презентацію-бенефіс «Бібліотеки Дніпропетровщини запрошують на побачення» та ігри патріотів «Ми – Українці!»

На виконання Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 р. відбувся літературний воркшоп «Читаємо: дітям, з дітьми, заради дітей».

У рамках Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» було зініційовано тренінги з комп'ютерної грамотності, індивідуальні консультації з пошуку інформації в Інтернет та роботи на ПК.

Брала бібліотека участь і в регіональній комплексній програмі правової освіти населення на 2011-2015 рр.: діяв Офіс надання безоплатної первинної правової допомоги, проведено семінар-тренінг «Я і моя родина. Права і обов'язки членів сім'ї».

Конкурс «Туристичні об'єкти в парках області» став відгуком на програму розвитку культури Дніпропетровщини до 2016 р.

Житомирська ОБЮ працює в рамках Обласної комплексної програми «Перспектива», зокрема, проведено годину спілкування «Професія: моделюємо успіх», вечір-діалог «Вибір професії – крок у майбутнє» тощо.

Запоріжчани виконують Державну програму відродження та розвитку українського козацтва, організувавши спільно з учнями спортивного інтернату, представниками Всеукраїнської федерації «Спас», Запорізької єпархії УПЦ КП козацьке свято. Також в області діє програма патріотичного виховання молоді на 2012-2016 рр., до якої проектом «Вірш солдату» та конкурсом патріотичного слова «Мрії, відгукніться!» долучилася і юнацька бібліотека.

Ярмарок читацьких думок «Поговоримо про модні книги», творча зустріч із лауреатами літературних премій (обласної ім. В. Стефаніка та міської ім. І. Франка) «Зустріч без прощань» були внеском Івано-Франківської ОБЮ у виконання Державної цільової програми підтримки та розвитку читання. Крім того, тренінгом «Рабство, про яке ми не підозрюємо» та круглим столом «Торгівля людьми – сучасне рабство!» працівники бібліотеки взяли участь у Державній цільовій соціальній програмі «Молодь України» та обласній – «Молодь Прикарпаття».

Торкаючись обласної програми «Правова освіта населення» на 2011-2015 рр. та регіональної цільової програми профілактики злочинності на 2011-2015 рр., не можна не згадати про такі заходи Івано-Франківської ОБЮ, як дискусійний стіл «Освіта за кордоном: за і проти», семінар «Запобігання трудовій міграції, торгівлі людьми, експлуатації дитячої праці». На виконання обласної соціальної програми підтримки сім'ї «Нова українська родина» було влаштовано захід «Територія духовності “Таїнство вінчання”».

На окрему увагу заслуговує виконання державних та регіональних програм Кіровоградською ОБЮ. Так, у рамках програми економічного і соціального розвитку Кіровоградської області на 2015 р. фахівці книгозбірні розробили два бібліопроекти «Креативна середа» та «Спільна дія – єдина громада»; флеш-акцію «Диво-день календаря» було спрямовано на виконання обласної цільової соціальної програми «Молодь Кіровоградщини» на 2011- 2015 рр. Також організовуються заходи і на виконання обласної програми патріотичного виховання населення на період до 2017 р., обласної комплексної програми соціальної підтримки сімей загиблих учасників антитерористичної операції, військовослужбовців і поранених учасників АТО та вшанування пам'яті загиблих на 2014-2015 рр. (благодійний концерт на підтримку пораненого солдата тощо).

Фахівці Херсонської ОБЮ ім. Б. Лавренюва виконують завдання, які ставить програма розвитку культури і духовності в

Херсонській області на 2013-2017 рр.: провели V обласний фестиваль молодіжного читання та права і молодіжне свято до Дня Європи «Я українець, я – європеець».

Обласна програма правової освіти населення Хмельницької області ввібрала в себе Всеукраїнський тиждень права, правовий всеобуч «Молодь. Право. Мораль» тощо. Працювали фахівці Хмельницької ОБЮ і над виконанням комплексної цільової програми профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю на території Хмельницької області 2011-2015 рр., обласної цільової соціальної програми «Молодь Хмельниччини» 2011-2015 рр., комплексної програми охорони навколишнього середовища в Хмельницькій області на 2011-2015 рр.

Миколаївська ОБЮ працює у рамках комплексної програми патріотичного виховання «Духом сильна Україна» (34 заходи).

Одним із пріоритетних напрямів роботи є реалізація державних, обласних та регіональних програм Полтавською ОБЮ. Вона є повноправним учасником молодіжної політики і досить часто виступає ініціатором встановлення міцних контактів з державними та громадськими організаціями, що визначають таку політику. Традиційно бібліотека приділяє значну увагу соціокультурній, просвітницькій і виховній роботі в напрямках громадянської освіти, відродження української культури і мови, морального та духовного становлення особистості, художньо-естетичного виховання, формування правової культури, екологічної свідомості, здорового способу життя, розвитку пізнавальних інтересів і самовдосконалення молодого покоління. Полтавська ОБЮ сьогодні – це центр життя громади, де втілюються найрізноманітніші соціокультурні проекти.

У відповідності до обласної програми правової освіти населення у бібліотеці продовжив свою діяльність правознавчий клуб «Феміда», у рамках якого пройшли засідання за темами: «Вчимося бути толерантними», «Діти мають право», «Мораль. Право. Закон», «Батьки та діти – родини цвіт», «Права людини: моя власна думка» (скайп-діалог з членами клубу «Юний правознавець» Машівської

ЦРБ). Правовому вихованню молоді сприяли теренова гра «Хочу знати право», інформаційно-ігровий калейдоскоп «Твоя правова культура», перегляд літератури «Юридичний мінімум», книжкові виставки «Права молоді в правовій державі», «Права людини: суспільство та держава».

Спеціалісти Волинської ОБЮ обрали різноманітні форми популяризації заходів регіональних програм: програми правової освіти населення області на 2011-2015 рр.; комплексної програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 рр.; регіональної програми соціально-культурного розвитку національних меншин на 2013-2017 рр.; комплексної регіональної програми «План дій з реалізації конвенції ООН про права інвалідів та соціального захисту осіб з обмеженими фізичними можливостями на 2013-2020 рр.; регіональної програми розвитку культури, мистецтва і туризму в області на період 2011-2015 рр.; обласної програми правової освіти населення на 2012-2016 рр.

Київська ОБЮ добре попрацювала, аби втілити в реальному обслуговуванні користувачів завдання, окреслені у Концепції державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 р.

За підсумками 2015 р. хочеться відзначити активність ДБУ для юнацтва з реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді: проведення заходів до Дня захисника України «Благословенна та держава, що має відданих синів...» і в рамках програми козацького та лицарського виховання молодіжного клубу «Джура», мультимедійного уроку-презентації до Всеукраїнського дня козацтва, видання бібліографічного покажчика «Країна у серці Європи – Україна» тощо.

Національний інститут стратегічних досліджень, який постійно моніторить розвиток національної культурної політики в Україні та шляхи її оптимізації, з'ясував, що актуальність створення інституційних та правових засад інноваційної культурної політики полягає в тому, що зміни в системі управління культурною сферою

відбувалися і продовжують реалізовуватись здебільшого без чітко визначеної мети. Упродовж усіх років державної незалежності в культурній сфері здійснювалися трансформації, які супроводжували перехід від авторитарного устрою до плюралістичного суспільства. У результаті цих змін культура поступово та частково позбавилася негативних рис радянського зразка. Водночас накопичувалися негативні явища:

- не завжди ефективна комерціалізація культурної діяльності та, як наслідок, недоступність культурних благ для широких верств населення;
- використання правлячими політичними угрупованнями закладів культури, творчих колективів і культурних агентів у своїх корпоративних цілях, зокрема з метою зміцнення власного іміджу;
- нерозуміння та ігнорування проблем розвитку сучасної культури державними управліннями і бюджетне фінансування за т. зв. «залишковим принципом»;
- відсутність цивілізованого лобізму інтересів культурної сфери у центральних органах влади, зокрема у парламенті, і, як наслідок, фрагментарне та хаотичне нормативно-правове забезпечення культурної сфери;
- відсутність ефективної кадрової політики в сфері культури: бюрократизм і політичний корпоративізм;
- деструктивні впливи іноземних, зокрема проросійських, культурних та інформаційних трендів;
- низький рівень соціальної привабливості праці персоналу закладів культури, низький рівень заробітних плат і соціальна незахищеність; відсутність державної культурної інформаційної політики, яка би мала супроводжувати актуальні культурні процеси в Україні.

На подолання більшості з цих негативних явищ спрямована праця фахівців юнацьких бібліотек України з реалізації державних програм. ■

Методична діяльність

Організаційно-методичні зв'язки Державної бібліотеки України для юнацтва з бібліотеками, які працюють з молоддю

Олена Дубик,

методист

Державної бібліотеки України для юнацтва

*Методисти сьогодні повинні
сприяти сталому розвитку
бібліотек і збільшенню їх
кадрового потенціалу...*

Оскільки методична діяльність ДБУ для юнацтва передбачає, зокрема, забезпечення ефективного функціонування обласних бібліотек для юнацтва, молоді, то методична підтримка ОБЮ, ОБМ та розвиток системи безперервної освіти бібліотекарів є одними з основних її напрямків.

Методисти сьогодні повинні сприяти сталому розвитку бібліотек і нарощуванню їх кадрового потенціалу. Для оперативного надання консультативної та практичної допомоги бібліотекарям вони мають впроваджувати в методичну діяльність інноваційні форми, освоювати нові технології, стратегічне та проектне планування, процес розробки нормативно-регламентуючої документації, маркетингові та багато інших нововведень.

З трансформацією бібліотек ускладнюються практично всі бібліотечно-інформаційні процеси. Підвищення вимог до наукових знань та практичних навичок бібліотечних фахівців зумовлює необхідність безперервного підвищення їх кваліфікації. З метою створення умов для нього ДБУ для юнацтва співпрацює з Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв

(НАКККіМ), Національною бібліотекою України ім. В. Вернадського, Національною бібліотекою України ім. Ярослава Мудрого, Українською бібліотечною асоціацією, Науковою бібліотекою Національного університету «Києво-Могилянська академія», Науково-технічною бібліотекою ім. Г. Денисенка Національного університету «Київський політехнічний інститут», Київським Національним університетом культури і мистецтв, Публічною бібліотекою ім. Лесі Українки. Спеціалісти юнацьких бібліотек щорічно навчаються як на базі ДБУ для юнацтва, так і на базі НАКККіМ та провідних бібліотек м. Києва.

Методисти ДБУ для юнацтва складають програми і проводять заходи з підвищення кваліфікації для фахівців усіх рівнів за напрямками їх діяльності. Успішно відбуваються школи керівника, проблемні навчання, школи професійної майстерності «Молодий професіонал бібліотеки для юнацтва», науково-практичні конференції, мультимедійні дистанційні навчання, Всеукраїнські конкурси. Використовуються такі форми, як відкриті лекції, виїзні семінари, майстер-класи, засідання за круглим столом. Учасники навчань мали можливість прослухати виступи фахівців: «Якісні зміни бібліотек задля сталого розвитку України», «Культурна дипломатія у процесах євроінтеграції України», «План дій для нової візії бібліотеки» (Українська бібліотечна асоціація); «Правова компетенція керівника – обов'язкова складова існування бібліотеки», «Інтерактивне обслуговування користувачів публічних бібліотек України – шлях до самообслуговування», «Читання як обов'язок бібліотекаря» (Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого); «Проектний розвиток бібліотек у євроконтексті» (НАКККіМ); «Практичні поради для базових соціальних досліджень» (Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»); «Проектна діяльність або як виграти грант для бібліотеки» (Публічна бібліотека ім. Лесі Українки). Подібні заходи стають сучасною школою професійного спілкування, допомагають прискоренню впровадження інновацій у бібліотечну практику.

Тут фахівці бібліотек знайомляться з новими підходами до виконання роботи, привчаються діяти професійно, мислити по-сучасному, шукати нетрадиційні варіанти для розв'язання поставлених завдань, виховують самостійність та відповідальність, розвивають творчі здібності, починають краще орієнтуватися в соціальних умовах, поглиблюють знання.

Важливими аспектами співпраці ДБУ для юнацтва та обласних бібліотек є: постійний обмін документами і виданнями; надходження до ДБУ для юнацтва в установлений термін річних планів та звітів про роботу; оперативне інформування про заходи та події, які представляють спільний інтерес і передбачають участь спеціалістів як ДБУ для юнацтва, так і обласних бібліотек.

Річні плани та звіти – це своєрідні «візитівки» обласних бібліотек, із яких ДБУ для юнацтва, як науково-методичний центр, дізнається про їх роботу в минулому році і тенденції на наступний рік. У планах та звітах дуже важливо висвітлювати основне, нове, те, що відрізняється від попереднього або його розвиває.

Своєчасне надходження планів та звітів із областей – обов'язкова умова злагодженої роботи мережі ОБЮ, ОБМ. Ці документи переглядаються керівництвом бібліотеки, а потім аналізуються науково-методичним відділом. Такий аналіз забезпечує: 1) підбір матеріалів для відображення на сайті ДБУ для юнацтва; 2) використання значущих фактів у виступах, аналітичних довідках, підготованих спеціалістами Бібліотеки; 3) написання на основі первинної інформації статей для інформаційного вісника «Бібліосвіт». Статті до «Бібліосвіту» подають також працівники ОБЮ, ОБМ. Публікації у віснику – це і звіти про роботу, і засіб взаємного інформування, і свідчення про потенціал юнацьких бібліотек, їх несхожість, які сприяють визнанню авторитету книгозбірень бібліотечною спільнотою; 4) підготовку довідкового видання «Зведений план основних заходів бібліотек України для юнацтва та молоді», статистичного аналізу діяльності бібліотек України для юнацтва та молоді «Бібліотечна Україна – юнацтву: цифри і факти»,

довідника «Адреси, телефони, факси та сайти Державної та обласних бібліотек для юнацтва та молоді», бібліографічного покажчика «Видавнича діяльність Державної та обласних бібліотек України для юнацтва та молоді». ДБУ для юнацтва веде цілеспрямовану роботу зі збору, систематизації і надання в спільне користування видань ОБЮ, ОБМ та ЮСП.

Отже, організаційно-методичні зв'язки ДБУ для юнацтва з бібліотеками, які працюють з молоддю, розвиваються, зміцнюються. Ми раціонально розпоряджаємося наявними ресурсами і намагаємося якомога оперативніше доносити всі науково-методичні напрацювання до відома колег.

Бібліотеки для юнацтва та молоді зобов'язані не тільки не втратити досягнутого, ні за змістом, ні за темпами, але й розширити коло напрямків і форм співробітництва, зробити його надійним та ефективним. ■

Ой, на Івана, ой, на Купала (Народознавче свято)

Галина Лобода,

провідний бібліотекар з методичної роботи

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для юнацтва»

Чернігівської обласної ради

За роки незалежності бібліотеки Чернігівської області отримали літературу з питань народознавства, твори народної словесності, які в минулі часи вважалися ідейно хибними або низькими за своїм художнім рівнем. Час показав обмеженість і помилковість таких оцінок. Скарбниця української народної творчості багатюща, неоціненна і невичерпна, бо живе і в наш час. Від покоління до покоління передаються казки, легенди, пісні, приказки, у яких народ закарбував найважливіші події, що залишили слід у його душі. З літературою такого змісту можна було познайомитися на виставках нових надходжень, бібліографічних переглядах, інформаційних годинах, уроках з народознавства, презентаціях, що проводилися в бібліотеці-філії с. Надинівка Козелецької ЦБС.

Скарбниця української народної творчості багатюща, неоціненна і невичерпна, бо живе і в наш час.

Цікавими для молоді були бесіди: «Легенди і повір'я нашого краю», «Українські обряди та звичаї», «Пустила віночок на биструю воду», «Скарби з бабусиної скрині» тощо. Пізнавальним виявився цикл віртуальних подорожей Міжріччинським заповідником – царством лісів і боліт, у якому є зони, заборонені навіть для відвідування. Корисно було пройтися журавлиною

стежиною повз Бондарівське болото і дізнатися, чому вона так називається, побувати в малесенькому хутірці, де серед буйного розмаїття природи відчувається подих минулих тисячоліть і до цього часу живуть повір'я, а може, й відуні, бо після прийняття християнства волхви ховалися саме у цих прадавніх лісах і своїми таємничими знаннями лікували людей і худобу. Тут господарюють дикі звірі, навідується рись. А птаства! Навперебій лунали відповіді на питання вікторини. Учні відгадували назви птахів, були такі, що імітували й пташині голоси. Побували присутні на невеличкому острівці, на якому відтворено частину давньослов'янського поселення із святилищем, землянкою та елементами оборонної стіни.

Усі ці бесіди, література, подорожі, таємнича атмосфера природи Козелеччини спонукали юних пірнути у часи минулі й провести свято Івана Купала. Бібліотекар, вчителі, працівники будинку культури, молоді учасники народознавчого клубу «Спадщина» відгукнулася на прохання про допомогу. Під час підготовки до святкування перечитувалися книжки про обряди, віщунство у творах українських письменників, переглядалися фільми, шилися костюми.

І от настав день, коли Купало запросив на своє свято – свято Води і Вогню, єднання людини і природи, коли Земля-мати має найбільшу силу, яку віддає всім. Це свято молодості, краси, сподівань, молодечої нескоримості. А ще цієї ночі бог Перун запалює на папороті квітку щастя.

Тихий вечір огорнув магічним покровом дерева, трави, воду, надаючи їм чарівної сили. Повітря задзвеніло коханням, навіть легенький вітерець подався у його пошуки. Дівчата у вишиванках та віночках встановили на лузі Марену, хлопці, теж у національному вбранні, принесли сюди Купала. У човні Десною приплив на свято Водяник зі своїм поштом: русалками, мавками, потерчатами, були в човні чарівна богиня води і річок Дана, богиня краси і любові Лада. А скільки з лісу повискакувало нечисті! Вовкулаки, відьми, лісовики, домовики повітрішалися на чарівний купальський вогонь,

вони чекали півночі, щоб не допустити сміливців до чарівної квітки папороті. Ліс довкола ставав усе темнішим і темнішим, здавалося, що він наближається до води, у якій вже купалися перші зорі. Малеча бавилася ними, збираючи у долоньки. Лунали купальські пісні у виконанні сільського фольклорного ансамблю.

Спалахнуло вогнище, у цю ніч наділене великою силою. Молодь почала водити навколо нього за ходом сонця хоровод. Влаштувалися ігри. Дехто із сміливців почав перестрибувати через іще зависоке полум'я. Згодом до них приєдналися пари і всі бажаючі, адже, за народним повір'ям, купальський вогонь очищає людину. Дівчата веселими зграйками пішли пускати за водою вінки, і все це супроводжувалося піснями, що линули далеко за Десну, стелилися луками, губилися в лісі.

Не обійшлося і без пошуку скарбів. Він завжди був ділом чоловічим і небезпечним, бо, як кажуть, не ти їх клав – не тобі й брати. Та є ще відчайдухи, котрі бажають хоч краєчком ока побачити чарівну квітку папороті. А де шукати? Там, куди впирається веселка після грозового дощу? Чи там, де танцюють таємничі вогники й чути загадкові голоси, дитячий плач? Хлопці ще зовсім юні і вабить їх не дорогоцінний метал, а золото відчуття першого кохання, першого признання, хочеться побачити квітку, яка цвіте і не облітає, приносить щастя. Ліс манить і погрожує, кострище розсипає іскри, деякі з них піднімаються високо-високо, зникаючи аж у чорному небі, раптовий спалах полум'я висвітлює постаті тих, хто все-таки зважився рушити на пошуки.

Довго палав купальський вогонь, дзвеніли пісні, музика. Молоді дівчата ворожили на майбутнє, літні жінки, зітхаючи, згадували своє дівування і те, як колись і самі святкували Купала. Вони любувалися своїми дітьми, бажаючи їм гарної долі.

Свято залишило в серцях добрий спомин і дяку тим, хто його влаштував, бажаючи всім світлого майбуття, на лихо – згубу, на добро – життя. ■

Роль публічних бібліотек у реалізації закону про декомунізацію

*Людмила Рабаданова,
головний методист
Державної бібліотеки України для юнацтва,
канд. філос. наук*

У травні 2015 р. в Україні набув чинності закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». Реалізація цього закону, який коротко називають законом про декомунізацію, спричинила значний суспільний резонанс. Постає ряд дискусійних питань, що стосуються поняття «декомунізація» та шляхів втілення в життя згаданого закону.

Декомунізація – діяльність, спрямована на виключення комуністичної ідеології з усіх сфер життя та формування єдиної національної ідентичності.

Процес декомунізації постає як теоретична та практична діяльність, спрямована на виключення комуністичної ідеології з усіх сфер життя та формування єдиної національної ідентичності. Це сприятиме становленню України як суб'єкта глобального інформаційного простору, оскільки внутрішній розвиток та підвищення міжнародного статусу держави вимагають відповідного інформаційного супроводу національних інтересів та пріоритетів.

Бібліотеки як соціально-культурний інститут, що сприяє підвищенню політичного, освітнього і культурного рівня людей,

мають відігравати в такій ситуації особливу роль. Більше того, оскільки соціальна функція бібліотек поширюється останнім часом внаслідок акцентування уваги на різних аспектах повсякденного життя людини, то впливати на реалізацію закону про декомунізацію може й громадська активність працівників публічних бібліотек. Адже бібліотечні фахівці спроможні консультувати користувачів із злободенних питань, з одного боку, на основі історичних й культурних цінностей, традицій і звичаїв народу, а з іншого, у контексті побудови громадянського суспільства та інтеграції України у світове та європейське співтовариство.

Важливо, щоб бібліотечні фахівці створили умови для ефективної комунікації, повноцінного обміну думками, ідеями і концепціями. Інформація має бути доступною, актуальною та безпосередньо допомагати у розв'язанні відповідних інформаційних завдань. Комунікація щодо впровадження закону про декомунізацію передбачає взаємовплив суспільства та бібліотечного співтовариства. Бібліотечні фахівці отримують суспільний запит на розробку певної проблематики, а згодом надають на нього відповідь у своїй інформаційній, соціокультурній, освітній та виховній діяльності.

Сьогоднішнє суспільство називають інформаційним. Головною місією бібліотеки та найважливішим продуктом людської діяльності в ньому стає виробництво та використання знань та інформації. Процес декомунізації в Україні потребує подолання «інформаційного шуму», який наразі присутній у національному та світовому інформаційному просторі, що зумовлено як суспільно-політичними обставинами, так і насиченістю інформаційного простору великою кількістю різнопланової інформації. Потрібно приділяти увагу проблематиці декомунізації у спектрі інформаційних послуг і продуктів, які бібліотеки пропонують населенню.

Для того, щоб сприяти впровадженню закону про декомунізацію, бібліотечні фахівці мають стежити за актуальністю, достовірністю, об'єктивністю, фактографічністю первинної інформації, наявністю та обґрунтованістю висновків, стислістю вторинної інформації,

що створюється самими бібліотекарями. Таким чином, бібліотека орієнтуватиме користувачів у масиві інформації, а не буде лише її сховищем.

Важливо звернути увагу і на стратегічну можливість впливу публічної бібліотеки на процес реалізації закону про декомунізацію в контексті інформаційної підтримки владних структурам усіх рівнів. Публічні бібліотеки мають виконувати функцію посередників між адміністрацією та населенням, бо, з одного боку, бібліотека впливає на формування громадської думки і доведення її до влади, а з іншого – інформує громадськість про діяльність місцевої та державної влади.

Така інформаційна підтримка передбачає накопичення, зберігання та надання необхідної інформації як окремим особам, так і відповідним структурам, а також вироблення рекомендацій стосовно реалізації закону про декомунізацію на підставі вивчення досвіду впровадження аналогічних законодавчих ініціатив в інших країнах світу.

Отже, реалізуючи закон про декомунізацію, бібліотечним фахівцям необхідно спільно з державою подбати про інформаційне забезпечення обґрунтування відповідних рішень органів місцевого самоврядування та державних адміністрацій, на які покладено виконання закону, проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи. Створення демократичного інформаційного суспільства та сприяння орієнтуванню в ньому громадян – провідні завдання публічних бібліотек. ■

Емоційна регуляція у боротьбі зі стресом

Наталія Миколенко,

методист

Державної бібліотеки України для юнацтва

Через події, які відбуваються в країні, практично кожен відчуває стрес, дискомфорт, погано спить. Стрес, що накопичується, вічна зайнятість можуть перерости в синдром

Стрес викликають психологічні чинники (образ, невдача або успіх), інформаційні чинники (надлишок або недостача інформації) та природні чинники (спека, холод, духота і т. п.).

хронічної втоми. Наявність стресу можна визначити за такими ознаками: швидка втомлюваність – людина не відчуває, що відпочила навіть після вихідних, відпустки, будь-яка фізична робота, похід у магазин, домашнє прибирання можуть стати непосильними;

погіршуються пам'ять, концентрація уваги, людині важко зосередитися, часто виникають помилки в роботі; виникають головні болі, безсоння, швидке серцебиття; втрачається почуття гумору, задоволення від виконаної роботи; збільшується число викурюваних сигарет, кількість вжитого алкоголю. Загострюються хронічні захворювання шлунково-кишкового тракту, нервової і серцево-судинної систем.

Що викликає стрес? Усе, що передбачає зміни, тобто психологічні чинники (образ, невдача або успіх), інформаційні чинники (надлишок або недостача інформації) та природні чинники (спека, холод, духота і т. п.). Саме для пристосування до нових умов організм і реагує на зміни станом напруги (буквально «стрес» і

означає «напругу»). І ці реакції можуть виникати у людини не лише за наявності дійсної небезпеки, але й, наприклад, при спогадах про якісь ситуації. Якщо тварина «розряджає» напруження у битві або рятуючись втечею, то ми, цивілізовані люди, не можемо собі дозволити накинутися на начальника з кулаками або втекти з його кабінету. Невитрачений енергетичний потенціал реалізується надалі у виникненні різних захворювань – гіпертонічної хвороби, виразкової хвороби шлунку тощо. Існує навіть думка, що всі хвороби тою чи іншою мірою – наслідки стресу.

Усі способи боротьби з хронічним стресом можна звести до двох можливостей: треба змінювати або ситуацію, або своє ставлення до неї. Змінити ситуацію (наприклад, ситуацію в країні) для нас не завжди можливо. Навіть переконати когось у чомусь вдається не завжди (і не треба: вислуховуємо, погоджуємось з людиною в тому, що вона має право на власну думку – у більшості випадків їй цього достатньо). Спілкування, детальне проговорювання того, що тривожить, дає людині полегшення, має ефект відреагування емоцій; з іншого боку, багаторазове проговорювання болісних переживань – це кожен раз повторна травматизація. Тому обмежуємо обговорювання, зупиняючись вчасно тоді, коли вже трохи полегшало, але ще немає виснаження. Якщо виснажує перегляд новин – дозуємо новини.

Визнаними засобами профілактики та подолання стресу є:

- відпочинок (відсипатися; хоча б годину на день гуляти на свіжому повітрі, одягаючись відповідно до погоди; робити паузи для розслаблення тощо);
- режим сну, харчування (вживати їжу, багату вітамінами і мінералами, їсти більше овочів і фруктів, пити свіжовичавлені соки);
- спілкування (тілесний контакт – обійми, поцілунки; спілкування з тваринами);
- зміна видів діяльності, фізичне навантаження;
- гумор та сміх;
- музика тощо.

Основою зняття стресу є вміння розслабитися – зняти фізіологічну та психологічну напругу. Психічне життя людини тісно пов'язане із станом її організму. Гнів, хвилювання, роздратування, втома супроводжуються зазвичай сильною напругою м'язів рук, обличчя і шиї. Існує і зворотна залежність: розслаблюючи групи перенапружених м'язів, знімаємо напруження емоційне. Неможливо одночасно розслаблюватися і нервувати, тривожитись. І зовсім не обов'язково вкладатися на килимок і проводити сеанс повної м'язової релаксації. Досить нам розслабити хоч якісь групи м'язів, тим самим ми розбиваємо цілісний емоційно-тілесний стан напруженості і у такий спосіб можемо дуже швидко відчутти полегшення, заспокоїтися.

Як найпростіше за все розслабити м'язи? Навмисно розслабити м'язи не так просто. Можна навіювати собі відчуття тепла та важкості у тій чи іншій частині тіла. Але набагато простіше напружити м'яз – після напруження того чи іншого м'язу закономірно настає його розслаблення, причому, після напруження м'яз розслаблюється глибше, ніж у спокої.

Спробуйте зробити наступні вправи, кожного разу прислухаючись до відчуття розслаблення, що виникає, відчуття важкості та тепла у м'язах.

1. Кисті: на вдиху – стискувати кисті в кулак. На видиху – скинути напругу.

2. Передпліччя: сісти, покласти передпліччя на стегна, кисті вільно звісити. Узявши кисті рук на себе, напружити передпліччя. На видиху – «впустити» кисті. Аналогічно – прогнути кисті у зворотному напрямі.

3. Розслаблення плечей: Намагаючись підняти праве плече, лівою рукою чинити опір. Скинувши напругу, вільно впустити руки у вихідне положення на стегна і уважно «прислухатися» до розслаблення в м'язах, що виникає. Поміняти руки. Не забувайте про правильне дихати: на вдиху – напружуйтесь, на видиху – розслабляйтесь.

4. Розслаблення стегон: трохи підвівшись зі стільця, ніби встаючи, залишитися в цьому положенні – м'язи стегон у напрузі. На видиху «впасти» на місце.

Дуже корисною на кожен день є коротка і проста у виконанні вправа «Гора з плечей». Виконується стоячи або сидячи, можна на ходу. Вправа потребує 3 секунди і може бути виконана будь-де. Максимально різко підніміть плечі, широко розведіть їх назад і опустіть. Повторіть ще раз. Зверніть увагу на те, що її цілями є, по-перше, скидання психом'язової напруги в області плечового поясу і спини, по-друге, контроль за поставою і, по-третє, відчуття упевненості в собі. Шахраї, що полюють на вулицях на легку здобич – людей втомлених і пригнічених вантажем проблем, до вас після «Гори з плечей» вже не підійдуть.

Існують ще інші ефективні прийоми емоційної саморегуляції: медитативні, дихальні, голосові. От деякі з них.

Приєм «Приємний спогад» – якомога яскравіше уявіть собі ситуацію, у якій ви відчували повний спокій, розслаблення. Сядьте зручніше. Закрийте очі, глибоко вдихніть і видихніть кілька разів... А тепер перенесіться в уяві в таке місце, де б вам зараз хотілося опинитися... Роздивіться довкола, придивіться до кольорів, прислухайтеся до звуків і шорохів, відчуйте дотики... Добре підходять спогади про відпустку, море. Цей прийом дозволяє за 1-3 хв. значно змінити свій стан, заспокоїтися, врівноважити свої емоції.

- Можна і просто «пригадати хороше», щось, що викликало радість, позитивні емоції, якусь приємну мить, яка була у вас останнім часом, і побути в цьому стані деякий час, ще раз переживши його в спогадах. Настрій значно покращає!

- Приєм «Вечірнє дихання». Встановлено що тип дихання, при якому вдих короткий, а видих – подовжений, знижує тону центральної нервової системи, нормалізує кров'яний тиск, знімає емоційну напругу.

- Приєм «Концентрація на медитативному диханні». Прийміть зручну позу. Розслабте тіло. Спрямуйте увагу на дихання.

Намагайтесь не змінювати природний тип дихання, а тільки стежте за ним. Говоріть собі: «Я відчуваю свій вдих... відчуваю видих...»

- Прийом «Антистресин». Глибоко вдихнувши, затримайте ненадовго дихання. Видихніть. Знову глибоко вдихніть і затримайте дихання. Цього разу видих супроводжуйте звуком «хааааааааа». Тепер дихайте нормально, під час вдиху говоріть собі: «Я», при видиху – «розслаблений». Повторіть вправу 5 разів. При кожному вдиху уявляйте, що вбираєте у себе розслаблення, а при кожному видиху – що позбавляєтеся від напруги, втоми, тривоги...

- «Гудіння» – сидячи, розслабившись, закривши очі, закривши рот, видавайте мугикаючий звук. Мета: звільнення свідомості, вихід негативних переживань.

- «Так-так-так» – протягом 5 хв. постарайтеся ні на що не відволікатися і проговорювати «так-так-так» з різними інтонаціями, інтервалами і гучністю. Мета техніки: зняття напруги з артикуляційного апарату, звільнення свідомості; налаштування на сприятливе сприйняття майбутньої події.

Досі ми описували способи заспокоєння, зняття напруження.

В інших випадках нам, навпаки, необхідні способи підвищення загального тону, прийому мобілізації.

- Прийом «Ранкове дихання». Повільний вдих і різкий видих тонізують нервову систему, створюють напруження – це так зване «ранкове дихання». Ми можемо використовувати його, щоб прокинутися або вийти з релаксаційного стану, мобілізуватися.

- Уявіть собі, що прийняли освіжаючий душ.
- Уявіть собі апельсин.
- Подумки поплескайте в долоні. ■

Акорди поезії українського Каменяра

Олена Кісельова,

*завідувач науково-методичного відділу
Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва*

Кожна нація має постаті, що визначають її самодостатність і неповторний профіль у багатоликому світовому співтоваристві. В Україні, серед багатьох інших, для цієї ролі та місії доля обрала Івана Франка, 160-річчя від дня народження якого ми відзначаємо 2016 р.

З огляду на суспільну значущість постаті Івана Франка та його творчості, Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва ініціювала проведення веб-портації поетичного слова «Акорди поезії українського Каменяра», залучивши до цього проекту не лише книгозбірні Кіровоградщини, а й бібліотеки України, які носять ім'я великого митця.

Усі бібліотеки-учасниці намагалися якомога ґрунтовніше та повніше презентувати велич та багатогранність постаті Івана Франка.

У рамках заходу бібліотечна спільнота Кіровоградської та Донецької областей, міст Івано-Франківська та Одеси, за участі талановитої і творчої молоді, організувала і провела чудові заходи, втілила в життя цікаві проекти. Франкове слово звучало в поезії та прозі, мелодійно дзвеніло у піснях, наповнюючи бібліотечні зали особливою аурую духовності, патріотизму, гордості за свою Батьківщину.

*Кіровоградська обласна
бібліотека для юнацтва
ініціювала проведення
веб-портації поетичного слова
«Акорди поезії українського
Каменяра».*

Розпочався захід прекрасними рядками поезії «Навесні» у виконанні студента I курсу Кіровоградського машинобудівного коледжу Кіровоградського національного технічного університету С. Колгіна. Адже саме весну І. Франко завжди пов'язував з надіями, мріями людей про краще життя.

Франко прожив неповних 60 років, із них понад 40 віддав активній творчій діяльності. За цей час було написано 6 тис. творів, які видавалися сотні разів в Україні і за кордоном. Зокрема вийшли 20- і 50-томне видання. Під час веб-портації директор Кіровоградської районної бібліотеки для дорослих Т. Завізян презентувала 20-томне видання, яке побачило світ до 100-річчя І. Франка у видавництві «Книгоспілка» (Нью-Йорк), та розповіла про його унікальність.

Упродовж життя Іван Франко прокладав «мости дружби» між народами. Найвідоміші твори Каменяра перекладені багатьма мовами світу. Під час заходу творча молодь Кіровоградщини, мальовничого Франкового краю, Одещини та Донбасу читала твори геніального поета, перекладені польською, англійською, німецькою та російською мовами.

Поезії, які поєднали в собі історіософські та морально-християнські проблеми – «Блаженний муж, що йде на суд неправих» і «Гуманний будь...» із найдовершенішої Франкової збірки «Semper tūo» та циклу «Із книги Кааф» – прозвучали у виконанні студента VI курсу Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка О. Рокицького англійською мовою.

Голова Кіровоградської обласної молодіжної організації «Фундація регіональних ініціатив» Д. Бабак презентував поезії Франка «Гримить!..» та «Земле, моя всеплодющая мати» із збірки «З вершин і низин» по-німецьки.

Серед віршів Івана Франка є дивна перлина, що хвилює своєю красою і музикою. Це збірка «Зів'яле листя». У ювілейний рік Франка не було зайвим нагадати про переклад віршів цієї збірки, здійснений видатною російською поетесою А. Ахматовою. Поетичний телемост дав учасникам заходу можливість відчутти усі

відтінки, усю красу ліричних поезій «Зів'ялого листя» у виконанні юних користувачів Добропільської центральної міської бібліотеки Донецької області.

На тексти Івана Франка написано багато романсів, пісень, хорів. Окрилена музикою лірика Івана Франка лунала з уст молодих дарувань Кіровоградщини: романс «Розвійтеся з вітром» (музика Я. Степового) підготувала учениця 9-го класу Побузької ЗОШ I-III ступенів Голованівського району, дипломантка обласних, Всеукраїнських, міжнародних фестивалів-конкурсів, читачка Побузької бібліотеки В. Данилюк, пісню «Чого являється мені у сні» – користувач Олександрівської районної бібліотеки для дорослих Олексій Заєць, романс «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» – користувач Кропивницької сільської бібліотеки Новоукраїнського району Андрій Донець.

Музику на вірші поета писали і продовжують створювати композитори різного віку, представники різних поколінь і стильових течій. До участі у заході студент КВНЗ «Олександрійське училище культури» Олександр Савенко підготував імпровізацію у стилі «реп» на вірш Івана Франка «Не знаю, чого мене до тебе тягне». Пісню І. Швайди на слова І. Франка «Човен» виконала користувачка Долинської районної бібліотеки для дорослих К. Момот.

У рамках відзначення Року Франка юні аматори-початківці бібліотеки-філії № 8 для юнацтва Олександрійської міської ЦБС під керівництвом завідувача філії С. Пріхно поставили драму Великого Каменяра «Украдене щастя», а бібліотекарі Дмитрівської сільської бібліотеки Знам'янського району, разом зі своїми юними читачами, створили мініатюру «Музи Франка».

Здійснити мандрівку стежками Франкового краю допомогли нам колеги з Івано-Франківської обласної бібліотеки для юнацтва. Чудовий відеоекскурс «Франко і Прикарпаття» дав учасникам заходу можливість вповні збагнути велич постаті Івана Франка, його талант, титанічну працездатність та бажання змінити на краще цей світ.

Цікавою для молодих глядачів – учасників заходу стала зустріч із талановитою людиною, поетом, журналістом, головним редактором Всеукраїнського літературно-художнього і громадсько-політичного журналу «Перевал» Я. Ткачівським. Під час зустрічі Ярослав Васильович розповів про черговий номер журналу, присвячений ювілею поета.

Незабутні враження залишив у серцях учнівської молоді та працівників бібліотек відеовірш «Наші Каменярі», виконаний учасниками АТО – читачами Новоархангельської районної бібліотеки для дорослих, адже, дійсно, сьогоднішні події – повторення подій минулого.

Пронизливими і водночас вражаючим стали презентації творчих робіт «Мені пора для України жити...» учениці 10 класу Вільшанської загальноосвітньої школи, користувачки Вільшанської ЦРБ для дорослих Кіровоградської області А. Владової, користувачки Маловисківської районної бібліотеки А. Якович. Презентуючи широкому загалу свої творчі роботи, вони цитували слова І. Франка «...Ми повинні рухатися вперед і вірити у світле майбутнє, не втрачати надії на краще, тому що життя – це постійна боротьба...».

Незвичайний проект реалізували бібліотекарі Олександрійської ЦРБ ім. Д. Чижевського. Готуючись до веб-портації поетичного слова, вони провели низку заходів з метою розкриття ставлення молоді Олександрійщини до творчості великого митця України.

Фахівці десяти бібліотек Олександрійської районної ЦБС під час фанфік-марафону «Не пропусти в собі Франка» вголос читали і коментували твір «Малий Мирон». Учасникам було запропоновано спробувати себе в ролі співавтора (фанфікера) і написати продовження (есе про головного героя або одного із персонажів) цього твору. Крізь призму філософської та медитативної поезії учасники районної дитячо-юнацької літературної студії «Паросток» осягали грані творчого й людського феномена письменника-мислителя на франкознавчій студії «Крізь дзеркало тексту у задзеркалля духу». Під час поетичного перфомансу вони декламували поетичні

твори Франка, власні твори, фанфіки. Своєрідний бібліотечний відео-екзитпол «Хто такий Франко?» виявив, наскільки молодь обізнана з творчістю генія.

У рамках веб-портації до читання Франкових поезій приєдналися юнаки і дівчата міст Бобринця, Гайворона, Новомиргорода, що на Кіровоградщині. Обрані ними твори мають надзвичайну художню цінність, це частина нашої історії, літопис вічних прагнень українського народу до свободи.

Неабиякий інтерес серед молоді викликала чудова виставка «У далеку дорогу життя Франкове візьмемо слово», яка була створена з робіт талановитих користувачів сільських бібліотек-філій Компаніївської ЦБС. Вона стала справжньою окрасою заходу. На виставці експонувалися портрети Івана Франка, малюнки за творами автора та, власне вірші, про митця. Учениця 10-го класу Мар'ївської загальноосвітньої школи Компаніївського району, авторка декількох представлених робіт О. Луцюк під час телемосту виконала свій вірш «Івану Франку присвячується...».

Чудові рядки про Івана Франка написав юний користувач Павлівської сільської бібліотеки Світловодського району Д. Амонов, а К. Шмальдій презентувала вишитий портрет поета.

Справжньою несподіванкою для всіх присутніх став проект Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва «Весь світ читає Франка», учасниками якого стали українці, що перебувають у різних куточках світу – США, Німеччині, Австрії, Сомалі та інших країнах. Усі вони читали вірші Каменяра українською мовою.

Потім до поетичної естафети долучилася Одеса. Ведуча заходу, завідувач науково-методичного відділу Одеської центральної міської бібліотеки ім. І. Франка С. Дементьєва, познайомила присутніх із творчими задумами щодо відзначення ювілею поета і запросила їх до участі у відеоестафеті, у якій одесити – курсанти, актори, письменники, представники силових структур, учнівська та студентська молодь – читатимуть напам'ять улюблені рядки з відомих усьому світові творів поета.

Веб-портація «Акорди поезії українського Каменяра» завершилася словами Івана Франка: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів... Ми повинні... пізнати ту свою Україну, всю в її етнічних межах, у її теперішнім культурнім стані, познайомитися з її природними засобами та громадськими болячками і засвоїти собі те знання твердо, до тої міри, щоб ми боліли кождим її частковим, локальним болем і радувалися кождим хоч і як дрібним та частковим її успіхом...».

Ми вважаємо, що подібні проекти мають стати невід'ємною частиною роботи сучасних бібліотек. Наш захід із використанням ІТ-технологій є однією з інноваційних форм роботи щодо популяризації української літератури та виховання культури читання молоді. ■

Всесвітня культурна спадщина в руках молоді

*Любов Драпалюк,
завідувач сектору відділу зв'язків з громадськістю
Державної бібліотеки України для юнацтва*

---

27 вересня 2016 р. в приміщенні Митрополита Національного заповідника «Софія Київська» відбулася прес-конференція, присвячена старту Всеукраїнського патріотичного культурно-освітнього проекту «Всесвітня спадщина ЮНЕСКО в руках молоді». Цей проект спрямований на усвідомлення важливості збереження універсальних цінностей національної та всесвітньої культурної спадщини для теперішнього і майбутнього поколінь, розвиток міжкультурного діалогу, підвищення рівня толерантності та виховання патріотизму, поваги до української мови, культури, національних традицій.

У прес-конференції брали участь: представник Міністерства культури України народний артист О. Ступка, представниця Міжнародного фонду культурного співробітництва Національної Академії державного управління при Президентові України Л. Шикота, генеральний директор Національного заповідника «Софія Київська», заслужений працівник культури України Н. Куковальська, директор Державної бібліотеки України для юнацтва, кандидат педагогічних наук Г. Саприкін та працівники бібліотеки, провідний аналітик Міжнародного інформаційно-аналітичного центру «Росія-Україна» політолог кандидат філософських наук О. Решмеділова, студенти Міжнародного університету «Україна» та Університетського коледжу Київського педагогічного університету ім. Б. Грінченка, журналісти.

У рамках Міжнародного молодіжного культурно-освітнього проекту «Всесвітня спадщина ЮНЕСКО в руках молоді» у жовтні 2016 р. розпочався Всеукраїнський конкурс «Наша спадщина», організований Міністерством культури України, Міністерством молоді та спорту України, Міністерством інформаційної політики України, Міністерством освіти і науки України, Національним заповідником «Софія Київська», Державною бібліотекою України для юнацтва, Міжнародним фондом культурного співробітництва. На базі національних університетів України заплановано проведення тематичних лекцій провідних експертів та науковців, надзвичайних та повноважних послів іноземних держав. Передбачаються зйомки фотопроекту «По місцях об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні» у співпраці з одним із суспільно-політичних видань та циклу відеосюжетів спільно з державними телеканалами. Готується до публікації науково-популярне видання «Всесвітня спадщина в руках молоді. Знати. Цінувати. Діяти».

Завершиться проект Всеукраїнським форумом зі всесвітньої спадщини, присвяченим 45-річчю прийняття Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини. ■

І знову разом!

Тетяна Сопова,

*заступник директора з науково-методичної роботи
Державної бібліотеки України для юнацтва*

---

11 -13 жовтня 2016 р. на базі Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара проходила Всеукраїнська науково-практична конференція «Національно-патріотичне виховання молоді як стратегічний напрям діяльності бібліотеки».

Організатори конференції – Державна бібліотека України для юнацтва та Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара.

Фінансову підтримку в проведенні конференції надало Міністерство культури України, організаційну підтримку – Управління культури Полтавської обласної державної адміністрації.

У роботі конференції брали участь: провідні фахівці Державної бібліотеки України для юнацтва, Полтавської облдержадміністрації, Гадяцької райдержадміністрації; директори обласних бібліотек для юнацтва, молоді; спеціалісти полтавських обласних бібліотек (бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара, універсальної наукової бібліотеки ім. І. Котляревського, бібліотеки для дітей ім. Панаса Мирного); працівники Гадяцької центральної районної бібліотеки ім. Лесі Українки; представники навчальних закладів, установ і організацій-партнерів Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара та ЗМІ.

У рамках конференції відбулися: пленарне засідання, виїзні заходи та практичні заняття, круглий стіл «Співпраця бібліотеки з державними та громадськими організаціями – запорука впровадження в життя державних програм», майстер-клас,

тренінг, екскурсія-знайомство з Гадяцьким училищем культури ім. І. Котляревського, екскурсії бібліотеками та Національним музеєм-заповідником українського гончарства в с. Опішному.

13 жовтня проведено заняття Школи керівника «Юнацька бібліотека – інформаційна база для реалізації державних програм». З головною доповіддю-презентацією «Державні програми і бібліотека: точки зіткнення» виступила заступник директора з науково-методичної роботи ДБУ для юнацтва Т. Сопова. Присутні також могли взяти участь у тренінгу студії медіакультури та грамотності «Відкритий простір», ознайомитися з презентацією рекомендаційного покажчика «Національно-патріотичне виховання молоді», прослухати виступи директорів ОБЮ, ОБМ, здійснити екскурсію-квест Полтавською ОБЮ ім. О. Гончара.

Окрім питань національно-патріотичного виховання юнацтва та молоді, на конференції йшлося про зв'язок проблем сучасних українських бібліотек із ситуацією в державі, моделі бібліотек в умовах децентралізації державного управління, роль бібліотек для юнацтва, молоді в інформуванні про реформи у державі та забезпеченні позитивного ставлення суспільства до змін.

Особливу увагу конференція звернула на:

- недостатню фінансову підтримку бібліотек для юнацтва, молоді як центрів формування патріотично налаштованої особистості;
- слабку увагу органів державного управління до бібліотек для юнацтва, молоді як осередків національно-патріотичного руху;
- неповну реалізацію державою та бібліотеками програм, концепцій, стратегій, пов'язаних з національно-патріотичним вихованням, тощо.

Серед багатьох рекомендацій конференції можна виділити такі: використовувати бібліотечні форми, сприяти становленню громадянина-патріота України; утверджувати у свідомості молоді особистості патріотичні цінності, повагу до культурного та історичного минулого України; виховувати толерантне ставлення до інших народів, культур і традицій; підвищувати мовну культуру,

сприяти оволодінню і вживанню української мови як духовного коду нації; пропагувати військову службу як вид державної служби, культивувати ставлення до солдата як захисника Вітчизни.

Наступну Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Відкритий простір юнацької бібліотеки: нові інформаційні можливості» було вирішено провести на базі ДБУ для юнацтва у жовтні 2017 р.

Конференція мала широкий резонанс у Полтаві та області, сприяла поглибленню знань про патріотизм, національну гордість, пошуку нових підходів до бібліотечної роботи у цьому напрямку, а головне – всі учасники широкомасштабного професійного заходу отримали велике задоволення від особистого спілкування та обміну думками, яке буде продовжене під час наступних зустрічей. ■

Вісті з регіонів

Обласний конкурс-квест юних перекладачів-екскурсоводів «Я розкажу вам про Полтавщину»

Варвара Потуремець,

провідний методист

Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара

Англійська мова сьогодні є найпоширенішою мовою світу. Вона лідирує в міжнародному спілкуванні, бізнесі, торгівлі, науці і культурі. Тому молодь прагне досконало знати англійську

мову. Як відомо, Президент України оголосив 2016 р. Роком англійської мови.

*У наш час є ряд обставин,
які примушують по-новому
дивитися на організацію
та використання
бібліотечних експозицій.*

У рамках цього Року відділ періодики та літератури іноземними мовами Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара провів серед

користувачів бібліотек області конкурс-квест юних перекладачів-екскурсоводів «Я розкажу Вам про Полтавщину».

Цей конкурс мав на меті:

- популяризацію англійської мови та читання серед молоді шляхом вдосконалення знання англійської мови та практичного володіння нею;

- виховання патріотичних настанов, любові до Батьківщини та створення позитивного іміджу рідного краю на міжнародному рівні шляхом поглиблення поінформованості про Полтавщину та вміння розповісти про неї громадянам інших країн;

▪ виявлення молодих екскурсоводів – знавців рідного краю та англійської мови.

Організували конкурс Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара та Центр вивчення іноземних мов «Статус» за підтримки Управління культури Полтавської державної адміністрації.

Конкурс проходив у два етапи: I – районний, міський, II – обласний.

За умовами конкурсу, переможці I етапу надіслали до обласної бібліотеки ім. О. Гончара по одній творчій роботі – англійськомовній екскурсії Полтавщиною. До конкурсних робіт учасники додавали анкету українською мовою, у якій зазначалися екскурсійний об'єкт та відомості про автора.

На II етап конкурсу, який проходив в обласній бібліотеці для юнацтва ім. О. Гончара, надійшло 20 робіт з 18 бібліотек області. Конкурсні роботи учасники виконували самостійно, без використання запозичених текстів.

Оцінювало роботи компетентне журі, до складу якого входили викладачі англійської мови Центру вивчення іноземних мов «Статус», Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Короленка, Полтавського університету економіки і торгівлі, заступник директора бібліотеки і начальник Управління з питань туризму і курортів Департаменту інфраструктури та туризму Полтавської обласної державної адміністрації. Очолювала журі заступник директора з науково-бібліотечної роботи обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара С. Сичова. У першу чергу журі оцінювало мову, харизму учасника, цікавість об'єкта та оригінальність розповіді про нього.

Виконуючи завдання II етапу, учасники розбилися на пари, які отримали різнокольорові емблеми. Кожен учасник презентував власну роботу англійською мовою, виявляв свої здібності екскурсовода, перекладав розповіді-екскурсії напарника. Юнаки і дівчата також ставили один одному запитання англійською мовою і відповідали.

Другим завданням обласного етапу конкурсу була квест-екскурсія бібліотекою. Кожна пара учасників отримала карту квест-екскурсії відповідного кольору, на якій назви восьми відділів (секторів) бібліотеки були написані англійською мовою. Завданнями конкурсу-квесту були:

- розповідь про бібліотеку;
- розповідь про один із відділів (секторів) бібліотеки;
- коментування одного з тематичних переглядів літератури, представлених у відділах;
- складання висловлювань відомих людей зі слів, використаних у переглядах літератури. Усе це робилося англійською мовою.

Рухаючись визначеними маршрутами, учасники відвідали сектор обліку користувачів, кімнату довідок, сектор краєзнавчої літератури та бібліографії, залу мистецької літератури та медіаресурсів, залу технічної та прикладної літератури, читальню залу, залу періодики та документів іноземними мовами, відділ обслуговування користувачів, Інтернет-центр.

З англомовною літературою учасники знайомилися на тематичних переглядах: «Technology in the XXI century» («Техніка ХХІ століття»), «Poltava and its outstanding people» («Полтава і відомі полтавці»), «Ukraine, my Motherland» («Україна, моя Батьківщина»), «In the World of English» («У світі англійської мови»), «The World of Art» («Світ мистецтва»), «The Helpful Internet» («Всеосяжний інтернет»), «Welcome to the world of fiction» («Ласкаво просимо у світ художньої літератури»).

У відділах (секторах) конкурсантам давали конверти з завданнями (про який відділ і перегляд треба розповідати, у якій літературі треба знаходити слова для складання фраз).

Конкурсанти відтворили англійською мовою фрази Г. Адамса «Хто знає, як вчитися, той вже багато знає», Дж. Б. Шоу «Хто може – робить. Хто не може – вчить», Ч. К. Колтона «Коли вам немає що казати, не кажіть», О. Уайлда «Життєвий досвід – так зведе ми свої помилки».

Конкурс пройшов дуже жваво і цікаво. Переможці були нагороджені дипломами трьох ступенів Управління культури Полтавської облдержадміністрації та цінними подарунками, а всі інші учасники – подяками обласної бібліотеки для юнацтва та призами. Задоволеними залишились і учасники конкурсу, і журі, і аудиторія – учні шкіл з поглибленим вивченням англійської мови, потенційні учасники таких конкурсів. ■

На Херсонщині відбулася обласна патріотична акція «Герої ХХІ століття»

Вікторія Лобзова,

директор

Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Б. Лавреньова

Херсонська обласна бібліотека для юнацтва ім. Б. Лавреньова за підтримки Управління культури та Управління освіти і науки облдержадміністрації організувала та провела в 2016 р. обласну патріотичну акцію «Герої ХХІ століття».

На заклик бібліотеки «Приєднайся до акції, оживи історію, збережи пам'ять!» активно відгукнулася громада області. Серед учасників акції – 54 бібліотеки (17 районних і 37 сільських, селищних, міських та шкільних), а також 38 загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів. У рамках акції відбулося понад 500 масових заходів: вечори-портрети, зустрічі з учасниками АТО, вечори-вшанування, уроки мужності, вечори пам'яті, благодійні акції на підтримку воїнів, збирання бібліотечок для воїнів тощо. У пошуковій роботі брали участь 15 учнівських волонтерських команд, які збирали та уточнювали інформацію про загиблих земляків.

Загалом до обласного оргкомітету надійшло близько 100 творчих робіт, серед яких сучасні легенди, нариси, есе, вірші, слайд-презентації, відеороботи (інтерв'ю, кліпи).

Для висвітлення подій акції активно використовувались засоби масової інформації та соціальні мережі: на платформі Facebook в однойменній групі «Герої ХХІ століття» учасники акції систематично розміщували інформацію про заходи.

Результатом акції стала значна активізація діяльності бібліотек та навчальних закладів, спрямованої на патріотичне виховання молодих людей; вшанування пам'яті загиблих героїв; привернення уваги громади до проблем і потреб воїнів, що проходили службу в зоні АТО.

Завдяки акції веб-ресурс «Херсонщини мужні сини» (<http://unalib.ks.ua/heroi.htm>), створений на сайті Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Б. Лавреньова у формі інтерактивної карти, поповнився новою інформацією.

Складовою частиною акції «Герої ХХІ століття» став благодійний фотопроєкт «Світлини для героїв» – безкоштовні фотосесії у колі сім'ї для учасників антитерористичної операції на сході України. Працівники бібліотеки організували і провели у мальовничих куточках Херсона фотозйомки для 15 родин воїнів ЗСУ, Нацгвардії, бійців добровольчих батальйонів та підрозділів МВС України.

Підбиття підсумків обласної патріотичної акції «Герої ХХІ століття» відбулося напередодні Дня захисника України у Палаці молоді і студентів. Урочистий захід зібрав 800 чоловік: учнівську та студентську молодь міста і області, серед яких були найактивніші учасники акції, а також бібліотечних фахівців, волонтерів, представників влади, громадських організацій, духовенства, військовослужбовців.

Організатори акції відзначили почесними грамотами, дипломами, подяками і цінними подарунками (комплекти книжок, планшети, навушники, флешки) найактивніших учасників: десять бібліотек та п'ять учнівських волонтерських команд, трьох авторів творчих робіт у номінації «Проза», по одному – у номінаціях «Поезія» та «Відеокліп». Серед бібліотек кращими виявилися такі: центральна районна бібліотека Великоолександрівської РЦБС, центральна районна бібліотека Каланчацької ЦБС, Великокопанська сільська бібліотека Олешківського району, Каховська районна об'єднана бібліотека ім. М. Братана, Сиваська сільська бібліотека Новотроїцької ЦБС,

Львівська сільська бібліотека Бериславської ЦБС, Голопристанська центральна районна бібліотека, Центральна районна бібліотека Скадовської ЦБС, Балтазарівська сільська бібліотека Чаплінської ЦБС, Нижньосірогозька центральна районна бібліотека.

Цього ж дня у виставковій залі обласної організації Національної спілки художників України відбулася презентація фотовиставки «Світлини для героїв». На відкриття виставки завітали герої світлин – учасники АТО з родинами, представники влади, члени волонтерських і громадських організацій, небайдужі жителі міста.

Кращі творчі роботи учасників планується видати окремою збіркою та розмістити на веб-ресурсі «Герої ХХІ століття» Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Б. Лавренюва.

Обласна акція «Герої ХХІ століття» продемонструвала, що жителі Херсонської області, юні і дорослі, з особливою вдячністю і пошаною ставляться до воїнів, які мужньо протистоять російській агресії, а на Херсонщині зростає молоде покоління українських патріотів. ■

Книга відкриває світ

*Людмила Гурба,
завідувач відділу*

Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва

Українська мова й писемність – це здобуток культури і духовної діяльності українського народу. У ній і мудрість віків, і пам'ять народу, і щирість душі.

День української писемності та мови – державне свято, яке щороку відзначається в Україні 9 листопада. Встановлене воно було у 1997 р. Указом Президента № 1241/97 «Про День української писемності та мови» на підтримку «ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства».

Цей день вибрано не випадково, адже за православним календарем – це день вшанування пам'яті преподобного Нестора-літописця, письменника, мислителя, вченого, основоположника давньоруської історіографії, ченця Києво-Печерського монастиря, послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія.

Найвизначнішою працею Нестора Літописця є «Повість минулих літ» – літописне зведення, складене в Києві на початку XII ст. Це перша в Київській Русі пам'ятка, у якій історія держави показана на широкому тлі світових подій.

Дослідники вважають, що саме з преподобного Нестора Літописця і починається писемна українська мова.

У День української писемності та мови відзначають популяризаторів українського слова, заохочують видавництва, які випускають літературу українською мовою, пишуть Всеукраїнський радіодиктант національної єдності, проводять різноманітні заходи.

Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва не залишається осторонь святкування Дня української писемності та мови. З нагоди свята у бібліотеці пройшов День інформації «Книга відкриває світ», метою якого були: привернення уваги молоді до проблеми читання; зміна психологічного ставлення юнаків та дівчат до книги, до краси та мелодійності рідної мови, яка єднає націю і створює її індивідуальне обличчя.

Не секрет, що мовлення української молоді, у багатьох випадках, збідніле, перенасичене жаргонізмами, сленгізмами, словами іншомовного походження.

У День інформації «Книга відкриває світ» було проведено ряд заходів. По-перше, відвідувачі змогли ознайомитися з новою літературою та періодичними виданнями, які бібліотека отримала впродовж року. Друкована продукція презентувалася на цікавих виставках-інсталяціях різноманітних за тематикою і жанрами книг «Мудра сова», «Книги осіннього настрою», «Світ техніки відкриває книга», «Чарівний світ квітів», «Читаючий мандрівник», «Валіза мандрівника», «Мозаїка книжкових новинок», «Пізнаємо світ через мистецтво», «Українці – читайте!».

Кожна з цих виставок мала свою родзинку, адже кожна з них відрізнялася своєю конструкцією, доповнювалися предметними та художніми аксесуарами, квітами, картинами.

Книги розміщувалися не тільки на стелажах та столах, а і в кошиках, валізах, на драбині. Інформаційні джерела презентувалися в одному місці – великій читальній залі бібліотеки, де всі відвідувачі одночасно змогли насолодитися книжковими цікавинками.

Бажаючі змогли взяти участь у загальноміському квесті «Мова – жива душа України», який проводився бібліотекою спільно з Кіровоградським кошом Українського дитячо-юнацького товариства «Січ», що діє на теренах Кіровоградщини з 2003 р.

У квесті взяли участь 4 команди: ЗОШ № 7, 10 та дві команди з гімназії № 9, одна з яких представляла кіш Українського дитячо-юнацького товариства «Січ».

У кожному відділі бібліотеки учасники квесту знаходили різноманітні завдання, які стосувалися української мови, українського мистецтва, видатних історичних постатей України.

Переможцями стали учні гімназії № 9. Усі учасники отримали в подарунок добірки книг.

У рамках Дня інформації «Книга відкриває світ» для користувачів бібліотеки проводився тренінг «Хочу бути кращим». Використовуючи різноманітні завдання, учасники визначали шляхи самореалізації особистості в житті, дізналися, як видатні особистості досягли успіху в житті та чому не всі реалізують свої мрії. Під час тренінгу юнаки та дівчата спілкувалися тільки українською мовою і знайомилися з новими книгами, які допоможуть вдосконалювати українську мову і мовлення, сприятимуть успіху у навчанні.

Увазі молоді було представлено фільм «Після Валуєвського указу» з циклу «Невідома Україна», який дозволив глядачам перевірити свої знання з української мови і дізнатися багато нового з історії її розвитку.

Відвідувачі в цей день могли сфотографуватися з книгою у нетрадиційному форматі, біля виставок-інсталяцій, та отримати фото на згадку.

Отже, День інформації «Книга відкриває світ» ще раз нагадав, що українська мова сьогодні – не лише засіб спілкування українського народу. Через мову відбувається процес самоідентифікації українців. Національна самоідентифікація значною мірою залежить від ролі мови в житті особистості, бо слово розкривається через особистість.

Без мови немає народу. Підтвердженням цьому є геніальні слова Л. Костенко: «Нації вмирають не від інфаркту, спочатку їм відбирає мову».

Тож бібліотекарі Кіровоградської юнацької бібліотеки роблять посильний внесок у популяризацію серед молоді українського слова, кращих україномовних видань. ■

Вісті з регіонів

Інновації – молодим бібліотекарям!

*Наталія Боговін,**завідувач відділу зв'язків з громадськістю
Державної бібліотеки України для юнацтва*

Бібліотека – це заклад, що забезпечує суспільство інформацією, підтримує його в пошуку знань та мудрості, а професія бібліотекаря необхідна всім – малим дітям і людям похилого віку, підліткам і студентам. Сьогодні працівники бібліотек намагаються гармонізувати сучасне суспільство, робити життя більш змістовним, насиченим цікавими подіями та зустрічами.

Імідж (привабливість) бібліотеки залежить від розуміння бібліотекарями своєї ролі в житті суспільства. Співпрацюючи з різними установами, організаціями, закладами освіти, ЗМІ, іншими партнерами, бібліотеки стали центрами громад, а бібліотекарі – фахівцями, які великою мірою визначають освітній, культурний рівень суспільства знань у століття електронних комунікацій.

Бібліотекарі нині поєднують у своїй роботі традиційні функції з функціями консультантів з інформаційного пошуку, інформаційних аналітиків і організаторів знань. Тому бібліотечна практика потребує зростання професійної кваліфікації бібліотекарів. Відповідні школи (керівника, молодого фахівця) проводяться на базі Державної бібліотеки України для юнацтва за участі фахівців із провідних бібліотек України.

23 листопада в бібліотеці розпочала свою роботу VI Школа професійної майстерності «Молодий професіонал бібліотеки для юнацтва». До нас завітали понад 30 молодих бібліотекарів з областей України та Києва, які цікавляться обраним фахом та бажають розвиватися і далі у своїй професії.

З доповідями виступили заступники директорів та провідні фахівці з ДБУ для юнацтва, НПБУ, Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки, Української бібліотечної асоціації та ін.

Плануванню розвитку юнацьких бібліотек у 2017 р. присвятила свій виступ заступник директора з науково-методичної роботи ДБУ для юнацтва Т. Сопова. Цікавими були теми інших виступів: «Читання як обов'язок бібліотекаря» (М. Талалаєвська, провідний спеціаліст НПБУ); «Підлітки в бібліотеці: гордість і упередження» (К. Туринська, Ю. Конопляна, куратори підліткової літературної студії «Майстерня історій»); «Культурна дипломатія у процесах євроінтеграції України» (Я. Сошинська, виконавчий директор УБА); «План дій для нової візії бібліотеки» (О. Бояринова, піар-менеджер УБА, голова молодіжної секції УБА); «Мейкерство у бібліотеці» (Т. Якушко, заступник директора з інформаційних технологій ДБУ для юнацтва); «Бібліотека в міському середовищі: стратегії конкурентоздатності» (М. Медведська, заступник директора з менеджменту та проблемно-аналітичних питань Харківської ОБЮ); «Напиши роман за місяць. Досвід бібліотечних програм» (С. Семенова, методист ДБУ для юнацтва); «Бібліотека 4.0: тенденції модернізації бібліотечно-інформаційного обслуговування» (Є. Кулик, завідувач відділу по роботі з електронними ресурсами ДБУ для юнацтва); «Проектна діяльність або як виграти грант?» (О. Дудок, методист Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки).

Програмою був передбачений вільний мікрофон. Своїм досвідом поділилися фахівці з обласних бібліотек для юнацтва, молоді.

Результати анкетування учасників показали високу ефективність проведення Школи. Наведемо відповіді на питання анкети.

1. Оцініть за п'ятибальною шкалою програму проведеного навчання.

У середньому програму навчання оцінили на 4,75 бали із 5 можливих. Відповіді респондентів розподілилися наступним чином: 75 % учасників поставили 5 балів, інші 25 % обрали оцінку 4.

2. Наскільки матеріал, викладений під час навчання, відповідає потребам Вашої роботи?

Актуальність отриманих знань теж високо оцінена учасниками (середня оцінка 4,65 із можливих 5 балів; 65 % учасників поставили 5 балів, решта 35 % – 4).

3. Що з викладеного матеріалу Ви зможете використати практично?

На це питання відповіли всі учасники навчання. Відповіді респондентів представлені нижче.

1. Поради до планування/звітності юнацьких бібліотек; тренінг, як виграти грант
2. Нові форми роботи; можливості Інтернет-ресурсів
3. Бібліотеки в міському середовищі; гранти для бібліотек
4. Інформація про гранти; програма NaNoWriMo
5. Планування в бібліотеці; бібліотека в міському середовищі; план дій для нової візії бібліотеки
6. Планування розвитку юнацьких бібліотек; електронні ресурси
7. Підлітки в бібліотеці; читання як обов'язок бібліотекаря; Бібліотека 4.0; написання проєктів
8. Читання як обов'язок бібліотекаря, досвід проведення заходів з патріотичного виховання
9. Планування, проєктна діяльність
10. Застосування новітніх методів та форм роботи
11. Конкурентоздатність нові методи роботи
12. Читання бібліотекарів
13. Підлітки в бібліотеці: гордість і упередження
14. Стратегія конкурентоздатності бібліотек, проєктна діяльність
15. Поради щодо планування, письменницький марафон, проєктна діяльність
16. Планування розвитку юнацьких бібліотек

17. Читання як обов'язок бібліотекаря
18. Особливості бібліотеки в сучасному просторі. Залучення бібліотекаря, молоді до читання
19. Планування, гранти
20. NaNoWriMo, читання як обов'язок бібліотекаря, хочу у Вроцлав =)

4. Які актуальні питання, на Вашу думку, не були висвітлені?

Щодо цього питання висловилися 11 учасників. Їх відповіді представленні нижче.

1. Нові форми залучення користувачів до бібліотек
2. Методи співпраці з владою
3. Бібліотека в соціальних медіа
4. PR засобами web 2.0.
5. Залучення спонсорів та партнерів до бібліотеки
6. Сучасні захоплення молоді та робота бібліотеки з нею
7. Модерна бібліотека.
8. Задоволена всією наданою інформацією
9. Все цікаво
10. Все на відмінно, дуже все сподобалось
11. Все було висвітлено

5. Ви вперше відвідуєте Школу професійної майстерності?

90 % учасників вперше приїздили на навчання, 10 % вже відвідували подібні заходи.

6. Чи маєте Ви бажання відвідувати подібні заходи у майбутньому?

Таке бажання висловили всі учасники.

***

Під час роботи VI Школи відбулося нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу «Видання року ОБЮ, ОБМ». ■

У контексті подій

Як Запорізька обласна бібліотека для юнацтва об'єднала всіх на «континенті Азія»

Вікторія Писанець,

в.о. директора

Лариса Головка,

провідний бібліотекар

*Комунального закладу «Запорізька обласна бібліотека
для юнацтва» Запорізької обласної ради*

На Фестивалі сім'ї в Запорізькому центральному парку «Дубовий гай» діяла локація «Континенти». Фахівці та активісти обласної бібліотеки для юнацтва представляли «Азію», і неділя 5 червня 2016 р. запам'яталася всім згуртованою командною роботою.

Напередодні ентузіасти-бібліотекарі заохотили до участі в заході активних читачів і партнерів, ті – своїх друзів та знайомих, і таким чином в облаштуванні «східного континенту» брало участь 37 чоловік від бібліотеки, що стало рекордом для виїзних бібліотечних заходів. Деякі читачі працювали навіть сім'ями.

«Континент Азія» містився у двох величезних 30-метрових палатках, у яких активно працювали представники бібліотеки і гості фестивалю: проводилися майстер-класи з виготовлення оригамі, ікебани, флористики, розпису хною, виготовлення індійських віял та китайських ліхтариків, написання свого імені корейською чи японською мовами; вікторини «Культура Сходу» і «Прянощі Індії»; яскрава книжкова виставка «Чудова Азія» з фонду бібліотеки, гра-розвага для дітей «Влуч у пащу дракона», у яку залюбки грали

дорослі. Запоріжці були дуже задоволені і поверталися додому з подарунками, які виготовили такі ж, як вони, читачі на «східному континенті».

Не менш активною була локація «Емоції» в дитячій зоні «Книголісся», де також «висадився бібліотечний десант». Разом із ведучими театралізованого ревію «Книжковий переполох» Мері Поппінс (С. Чучко), Маленькою Розбійницею (Т. Білан), Гаррі Поттером (юний ведучий клубу «Мафія в бібліотеці, М. Зеленчук) свій талант продемонстрували юні актори театру «Дах» від волонтерського руху «Твори добро, Україно», театру-студії «Гра» Центру дитячої та юнацької творчості Шевченківського району м. Запоріжжя, вокалісти Центру соціально-психологічної реабілітації дітей в Запорізькій області (музичний керівник – О. Осипова).

Упродовж години діти із задоволенням дивилися інтерактивну виставу з призами від Запорізької ОБЮ.

Бібліотекарі, читачі і волонтери працювали цілий день на дивовижному літньому святі, яке три роки поспіль організують управління у справах молоді Запорізької ОДА, громадські організації, волонтери і спонсори міста.

Співробітниця обласної бібліотеки для юнацтва зазначила: «Я вважаю, що ми сьогодні були однією великою сім'єю. Усе робили разом, допомагали в роботі, заміняли один одного, навіть обідом ділилися».

Багато відвідувачів фестивалю цікавилися роботою бібліотеки, гортали книги з виставки. Особливо приваблювала публіку величезна ілюстрована книга «Чай». Лунала думка, що добре було б організувати чайну церемонію «на континенті Азія». Можливо, наступного разу таку церемонію і буде організовано. Вже й добровольці знайшлися.

Запорізька обласна бібліотека для юнацтва, завдяки інноваторській ініціативі працівників та активній участі громадськості в бібліотечних проектах і заходах, не обмежується функціями «пункту видачі книг» і стала справжнім центром комунікацій. ■

Задля людської гідності, миру та розвитку

Любов Драпалюк,

*завідувач сектору відділу зв'язків з громадськістю
Державної бібліотеки України для юнацтва*

Знагоди 70-ї річниці ООН у Державній бібліотеці України для юнацтва відбулася змістовна зустріч із директором Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ООН) в Україні паном Янтomasом Хімстра (Нідерланди).

ООН – універсальна міжнародна організація, створена з метою підтримки миру і міжнародної безпеки та розвитку співробітництва між державами. Вона є однією з найважливіших організацій, з якими Україна має добре налагоджені стосунки. Зокрема, Програма розвитку ООН, підтримуючи партнерство з Урядом України, іншими агентствами ООН, установами з розвитку, громадянським суспільством та місцевими громадами, намагається знайти українські відповіді на всесвітні та національні виклики у сфері розвитку за рахунок реалізації ініціатив, які спираються на її багатий досвід.

Пан Янтomas розповів про географію власної роботи у Програмі розвитку: він побував у різних «гарячих точках» земної кулі – Палестині, Іраку, Боснії, Сирії, Шри-Ланці, Мальдівах та Україні. Крім того, промовець зосередився на закупівлі Програмою ліків для українців, вдосконаленні управління природними ресурсами шляхом впровадження послідовної екологічної політики, вирішенні проблем внутрішньо переміщених осіб в Україні тощо.

Майже 75 юнаків та дівчат з освітньо-виховних установ Голосіївського району, Київського кооперативного інституту бізнесу і права, Національного університету культури і мистецтв України

зацікавлено спілкувалися з Янтomasом Хімстра, у т. ч. в прямому діалозі англійською мовою. До заходу приєдналися президент ГО «Єдність побратимів» Костянтин Вінніченко, представники Управління освіти Голосіївського району та інші.

Захід проводився з метою підвищення обізнаності української молоді про пріоритети ООН в Україні: надання допомоги Уряду та громадянам у створенні оновленої України, у якій поважатимуться права людини; сприяння сталому розвитку країни. ■

Конкурси. Вікторини. Сценарії

Про Всеукраїнський конкурс «Видання року ОБЮ, ОБМ»

Світлана Настенко,

*завідувач відділу інформаційно-бібліографічної роботи
Державної бібліотеки України для юнацтва, член журі*

З метою підвищення якості, актуальності і популярності видавничої продукції мережі бібліотек для юнацтва, молоді у 2016 р. Державна бібліотека України для юнацтва ініціювала та провела Всеукраїнський конкурс «Видання року ОБЮ, ОБМ». Умови та порядок проведення Конкурсу були визначені Положенням, опублікованим у першому номері інформаційного вісника «Бібліосвіт» за цей рік та на сайті бібліотеки. Регіональні, районні, сільські книгозбірні активно відгукнулися на ініціативу. На Конкурс надійшло 100 друкованих і електронних видань із 14 областей України (у номінації «Методичний матеріал» – 36; у номінації «Інформаційний вісник» – 32; у номінації «Дайджест» – 17; у номінації «Бібліографічне видання» – 15).

Для оцінки якості поданих на Конкурс видань було створено компетентне журі з фахівців ДБУ для юнацтва та філологів.

Розглядалися не всі надіслані видання, оскільки 27 із них вийшли у 2016 р., а згідно з Положенням до участі допускалася лише видавнича продукція 2015 р. Оцінивши надіслані матеріали за критеріями актуальності теми, інноваційності, суспільної і професійної значущості, оригінальності оформлення, змістовності матеріалу, журі визначило переможцями:

- у номінації «Методичний матеріал»:

I місце – видання «Україна – ЄС: зводимо мости» Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва;

II місце – видання «Складові успіху: рекламна діяльність бібліотек» Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва;

III місце – видання «За Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ» Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара;

- у номінації «Інформаційний вісник»:

I місце – не посіло жодне видання;

II місце – видання «Натхненні юністю» Обласної бібліотеки для юнацтва Житомирської обласної ради;

III місце – видання «Бібліотечна веселка» Широківській районної бібліотеки Дніпропетровської області;

- у номінації «Дайджест»:

I місце – видання «Національно-патріотичне виховання – пріоритетний напрям цілісної виховної системи загальноосвітнього навчального закладу» Волинської обласної бібліотеки для юнацтва;

II місце – видання «У фарбах і граніті. Образ Василя Симоненка в образотворчому мистецтві» Обласної бібліотеки для юнацтва ім. В. Симоненка Черкаської обласної ради;

III місце – видання «Життя, мов спалах: пантеон Маневиччини» Маневицької районної ЦБС Волинської області;

- у номінації «Бібліографічне видання»:

I місце – видання «Анатолій Семенюк: Люблю цей світ» Ковельської ЦРБ Волинської області;

II місце – видання «Фіалковий візерунок душі» Рівненської обласної бібліотека для молоді;

III місце – видання «Шукачі правди і свободи» Полтавської обласної бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара.

Також журі вирішило відзначити Подяками бібліотеки, видання яких заслуговують на увагу:

1. Міську бібліотеку-філію № 2 Знам'янської міської ЦБС Кіровоградської області за бібліографічне видання «Історія України в романах»;

2. Виноградівську ЦРБ Закарпатської області за методичне видання «Традиції + інновації = сучасна бібліотека»;

3. Бібліотеку-філію № 8 для юнацтва Олександрійської міської ЦБС Кіровоградської області за методичне видання «Будні не Класичних бібліотекарів»;

4. Ківерцівську ЦРБ Волинської області за інформаційне видання «Бібліосвіт: інформаційний вісник Ківерцівської ЦБС»;

5. Полтавську обласну бібліотеку для юнацтва ім. О. Гончара за бібліографічну розвідку «Пророк з Полтавського краю»;

6. Харківську обласну бібліотеку для юнацтва за видання «Ми такі різні. Молодіжні субкультури: путівник по інтернет-ресурсам».

Видання, що стали переможцями, виконані на високому рівні, приємно вразили журі та можуть слугувати прикладом у видавничій діяльності інших бібліотек.

Нагородження переможців Конкурсу відбулося 23 листопада 2016 р. в Державній бібліотеці України для юнацтва.

ВІТАЄМО ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ! ■

Літературні розвідки, презентації

Рік ювілеїв літераторів-краян на Миколаївщині

Ія Отверченко,

*завідувач науково-методичного відділу
Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва*

Не можна уявити наше життя без літератури... Без Шевченка, Лесі Українки, Ліни Костенко...

Миколаївщина в різні часи подарувала вітчизняній культурі цілу когорту талановитих поетів, прозаїків та драматургів, які своєю творчістю сприяли розвитку української літератури. Для багатьох із них 2016 р. – ювілейний. Їх творча спадщина – духовний скарб Миколаївщини. Тому з метою національно-патріотичного виховання дітей та молоді, вшанування пам'яті та популяризації творів літераторів-краян, ювілеї яких відзначаються у цьому році, розпорядженням Голови облдержадміністрації від 29 січня 2016 р. № 26-р 2016 р. на Миколаївщині оголошено Роком ювілеїв літераторів-краян.

*Миколаївщина подарувала
вітчизняній культурі
когорту поетів, прозаїків
та драматургів, які своєю
творчістю сприяли розвитку
української літератури.*

Бібліотеки області активно долучилися до вшанування визначних дат письменників-земляків, організовуючи тематичні виставки та перегляди літератури, літературні та поетичні вечори, читання, видання біобібліографічних та бібліографічних покажчиків відповідно до Літературного краєзнавчого календаря на 2016 р.

Працівники Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва уклали буктрейлер «Олесь Бердник: Х – читати заборонено»

(<http://unbib.mk.ua/index.php/2015-02-09-13-48-46/98-2015-06-23-14-40-12/1938-2016-06-13-12-57-12.html>) та видали біобібліографічний покажчик «Поza часом і простором», присвячений уродженцю Миколаївської області, всесвітньо відомому українському письменнику-фантасту, автору понад 20 романів і повістей, члену і засновнику Української Гельсінської групи Олександрю Павловичу (Олесю) Берднику.

У листопаді проведено читацьку конференцію «Олесь Бердник – Зоряний корсар України» та опубліковано в Інтернеті краєзнавчі цікавинки «Всесвіт О. Бердника».

На сайті Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва (<http://unbib.mk.ua/>) у рубриці «Інформаційно-ресурсний центр – віртуальні виставки» можна ознайомитися з циклом віртуальних виставок «Літературні ювіляри – 2016» («Не повториться мить: поезія В. Бойченка», «Віч на віч з епохою: М. Вінграновський»), а також із краєзнавчим круїзом «Поет, шукач скарбів і волі», присвяченим поету Б. Мозолевському.

У Доманівській ЦРБ пройшов захід «Живлюща сила рідної землі», присвячений літераторам-краянам. До нього було підготовлено літературну виставку-панораму «Землі рідної талант і надія». На виставці презентувалися роботи учнів районного навчально-виробничого комплексу про творчість письменників-земляків та матеріали юних журналістів «Проба пера». Бібліотека підготувала Інтернет-огляд «Літературна Миколаївщина на Інтернет-сторінках», інформаційні буклети серії «Літератори-краяни – ювіляри 2016 р.», краєзнавчий дайджест «Літератори-краяни – ювіляри 2016 р.».

Бібліотекарі Веселинівської ЦРБ провели науково-практичну конференцію «Він воскресне в тридцятім столітті», присвячену 80-річчю всесвітньо відомого археолога, історика, поета Б. Мозолевського. На конференції обговорювалися життєвий та творчий шлях відомого земляка, звучали пісні на його слова у виконанні вокального ансамблю «Талант», учні гуманітарної гімназії читали вірші поета, племінниця Бориса Михайловича ділилася

спогадами. Секретар селищної ради доповіла, що на вимогу жителів селища виконком ухвалив рішення перейменувати площу Леніна на площу Б. Мозолевського, а директор музею наголосила, що в селі Миколаївка, де народився Мозолевський, необхідно організувати музей. Виступи учасників заходу доповнила книжкова виставка «Борис Мозолевський – українець, якого варто пам'ятати».

Круглий стіл «Відчуй красу і силу слова», присвячений М. Вінграновському і С. Черкасенку, відбувся в Казанківській ЦРБ.

Первомайська ЦРБ запросила користувачів на зустріч з поезією Е. Январьова. Літературний захід «Високе світло імені і слова», під час якого учні читали його вірші, розкрили багатогранний талант поета.

У Кривоозерській ЦРБ пройшли краєзнавчі поетичні читання за участі членів поетичного клубу «Автограф душі», присвячені українському поету-шістдесятнику, прозаїку, кінорежисеру, актору і сценаристу, заслуженому діячу мистецтв України М. Вінграновському, вже перші публікації якого викликали захват і здивування. Тоді його одразу ж визнали Метром, передовсім за феноменальну емоційність та щирість поезій. У квітні 2013 р., у рамках проекту «Місячник Миколи Вінграновського», проходив безкоштовний ретроспективний показ кращих його фільмів, а на радіо і в телеєфірі звучали пісні популярних українських виконавців на слова поета. Громада Миколаївщини і зараз дбає про спадщину М. Вінграновського.

Бібліотечна спільнота області в рамках Року ювілеїв літераторів-краян провела також багато інших заходів: науково-практичну конференцію «Літературне краєзнавство Миколаївщини: країни-ювіляри 2016 р.», науково-практичну конференцію «Письменники Миколаївщини – ювіляри 2016 р.», VII Топоровські читання (з розробкою електронного ресурсу «Топоровські читання на Миколаївщині: матеріали та доповіді» та виданням біобібліографічного покажчика «Справа його життя: до 125-річчя А. М. Топорова»), поетичну світлицю «Поетика простору Дніпрові

Чайки: до 155-річчя Л. Василевської-Березіни», літературну експедицію «Постать у вирії історії: до 140-річчя С. Черкасенка)), свято української книги «Літературні смаколики від українських письменників – ювілярів 2016 р.»).

Під час зустрічей у бібліотеках Миколаївщини звучали найкращі та найулюбленіші твори про рідний край письменників-краян, ювілярів 2016 р., а учасникам випала нагода ближче ознайомитися з творчістю визначних поетів і письменників. Такі заходи розвивають художні смаки, образне мислення та уяву, вміння аналізувати художні твори та висловлювати власні думки. А головний результат – молодь більше читатиме і глибше знатиме історію своєї малої батьківщини та її земляків! ■

Інформація для авторів

1. Для публікації статті у віснику «Бібліосвіт» необхідно подати назву статті, ім'я, прізвище автора(ів) повністю, назву організації, посаду, наукове звання (за наявності).

2. Статті приймаються українською та російською (з наступним перекладом українською) мовами.

3. Подати коротку анотацію до статті (не більше 700 символів).

4. Статті приймаються тільки в електронній формі, у форматах Word for Windows, MS Word або ASCII. Обсяг статті разом з анотацією, малюнками, додатками, фотографіями формату А 4 не більше 6 сторінок. Розмір шрифту – 16, інтервал – одинарний.

5. Статті не повинні бути раніше опубліковані. Перевага надаватиметься проблемним статтям, що розкривають актуальні питання бібліотек для юнацтва та молоді, системи бібліотек або в цілому бібліотечної справи.

Статті надсилати до редколегії вісника електронною поштою на адресу: metoda2017@gmail.com.

Рішення про публікацію статей приймається редакційною колегією.

Редколегія

Науково-виробниче видання

БІБЛІОСВІТ

Інформаційний вісник № 4 (60) 2016

Заснований у 1999 році

Редакційна колегія: Г. Саприкін (голова редкол.),
Т. Сопова (відп. ред.), Т. Якушко

Редактори: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич
Комп'ютерна верстка та ілюстрація І. Болесевич

Засновник – Державна бібліотека України для юнацтва
Виходить чотири рази на рік
Підписано до друку 14. 12. 2016. Зам. № 240 87 стор. Тираж 60 пр.
Просп. Перемоги, 60, м. Київ, 03057
<http://www.4uth.gov.ua>
E-mail:metoda2007@rambler.ru